Spisi/ove in obvezne pošiljke, ne frankirane, se sprejemajo.

Leto LXXV., št. 190 V Ljubljani, petek 21. avgusta 1942-XX Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir, za inozemstvo 15.20 lir

Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351

EKSKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Angleži prisiljeni k umiku

Sovražni udar v kali zatrt — Velike izgube sovražnega letalstva — Bombardiranje Malte

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 20. avg. naslednje 815. vojno poročilo:

V severnem odseku egiptskega bojišča je sovražnik poskušal udar, ki je bil takoj preprečen; sovražnik je bil prisiljen umakniti se in je pustil na bojišču nekaj mrtvih. Živahni letalski spopadi so imeli za posledico sestrelitev 8 britanskih letal po italijanskih in nemških lovcih.

Eno naše letalo se ni vrnilo na oporišče.

Bombniki osi so ponovno napadli otok Malto. V bojih so nemški lovci uničili letalo tipa »Beaufighter« in 6 letal tipa »Spitfire«.

Operacijsko področje, 20. avg. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Na fronti pri El Alameinu, je bilo tudi včeraj letalsko delovanje zelo živahno. V ponovnih poizkusih napada na črte in zaledje, je sovražnik izgubil kar 8 letal, ki so jih sestrelili lovci. Nemški lovci so pa sestrelili 6 Spitfirov in eno letalo tipa Beaufihter. Med omenjenimi spopadi je treba podariti spopad 8 naših Macchijev, ki so južnovzhodno od Alameina prestregli dve skupini sovražnih letal. Prva sestoječa iz 10 Spitfirov, druga iz 19 letal raznih tipov, med njimi mnogo letal »P 40«. Premoč sovražnih sil ni zadržala naših drznih pilotov, da ne bi pričeli z borbo. V drznih dvobojih s sovražnimi letali, so bila sestreljena tri angleška letala, nadaljnja tri pa učinkovito obstreljevana. Eno naše letalo se ni vrnilo na oporišče. V nekem kraju v južni egiptski puščavi je naše letalo bombardiralo in obstreljevalo s strojnicami sovražna motorna vozila in radijsko postajo z očitnimi uspehi.

Odžagani angleški generali

Rim, 20. avg. s. Kakor poroča angleška poluradna agencija, ples generalov, odgovornih za angleški poraz v Cirenaiki in Egiptu, še ni končan. Po Auchinlecku in Ritcheu je zdaj na vrsti šef glavnega stana vrhovnega poveljništva na Srednjem vzhodu general Corbet, ki ga bo nadomestil general Mac Greey.

Obletnica smrti Italica Mussolinija

Forlj, 20. avg. s. Obletnica smrti Italica Sandra Mussolini je bila proslavljena z žalno svečanostjo na pokopališču v Padernu ob navzočnosti zveznega tajnika in zastopnikov pokrajinskih oblasti. Na grob so položili cvetje, ki ga je poslal tajnik PNF in cvetje forlijskih črnih srajc. V Sarsini pa je bila nato otvorjena dvorana arheološkega muzeja, imenovanega v spomin po Italicu Sandru Mussoliniju.

Na Stalinov ukaz

Komentarji nemškega tiska o ponesrečenem angleškem poskusu pri Dieppu

Berlin, 20. avg. s. Katastrofalni poizkus invazije v Evropo, ki ga je izvedel Churchill, je skoraj izključna snov, s katero se bavi z izrednim poudarkom ves nemški tisk. Izredno poročilo nemškega vrhovnega poveljništva je bilo objavljeno z največjimi črkami na prvih straneh. Listi podčrtavajo v naslovih, da je bila akcija pravcati Dunkerque. »Völkischer Beobachter« omenja v uvodniku predvsem to, da je Churchillovo ime, kakor v obeh svetovnih vojnah v tem stoletju, vezano na blazna in pustolovska podvzetja, ki so se vedno končala katastrofalno. To novo podvzetje je služilo v glavnem v dokaz dveh stvari. Prvič je bila dokazana ogromna obrambna moč nemških oboroženih sil na zahodnih mejah Evrope in drugič je bil podan dokaz, da ima v sovražnem taboru Stalin pobudo. Churchillu je ob zadnjem obisku v Kremlju Stalin dal zadnjo nepreklicno zahtevo po ustvaritvi druge fronte in Churchill se je moral ukloniti volji boljševiškega tirana in v vsej naglici odposlati proti Evropi angloameriški ekspedicijski zbor. Churchill je ubogal na Stalinov ukaz ter je zopet doprinesel krvno žrtev. Zvest angleškim tradicijam je pustil, da so glavno krvno žrtev doprinesli narodi, ki še služijo angleški stvari. Na Francoski obali je padlo na stotine Kanadčanov, Američanov in francoskih degualistov. To pot, zaključuje list, se je izvršila operacija v mnogo večjem slogu kakor prejšnje ob francoski obali, toda tudi ta se je zaključila s prav takim neuspehom.

Bilanca operacij se ni spremenila tudi to pot, piše »Börsen Zeitung«. Izredno hude so bile izgube in zelo mučen, strašen poraz. Kmalu po porazu Angležev in Američanov na Sredozemskem morju so Angleži in Američani zopet žrtvovali nadaljnje bojne in transportne ladje in nekaj tisoč ljudi, ne da bi najmanj olajšali položaj tam, kjer se odloča usoda vojne. Po omembi popolnega izjalovljenja podvzetja piše berlinski dnevnik, da v glavnem to podvzetje dokazuje troje: prvič, da sovjetski vojaški položaj ne more imeti nobene koristi od nobenega rešilnega poizkusa, ki se izvede za kakršnokoli ceno, drugič, da je katastrofalna politika angleškega ministrskega predsednika prisilila k molku sleherno vojaško razsodnost v Angliji in tretjič, da je spričo ogromne sile nemške fronte od Ledenega morja do Biskajskega zaliva kakršenkoli poizkus invazije enak samomoru.

Odgovorni za poraze pri Anversu in Galipolu v pretekli svetovni vojni, piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«, je zopet obdaril svoj narod z nadaljnjim izredno hudim porazom. Njegova »druga fronta« je bila brž ko se je skušala ustvariti, izredno huda lekcija za Angleže. Zelo upravičeno je »Times« pisal v preteklih dneh o »največji krizi«, ki se zdaj pojavlja. Churchillovo potovanje v Moskvo je o tem jasno pričalo in sedanje vojaške operacije so bile prvi katastrofalni poraz tega dejstva. Angleški in ameriški vojaki in vojaki v službi Londona in Washingtona, ki so umrli blizu Dieppa, so žrtve, ki so plačale prvi krvni delež za pogajanja, ki so bila štiri dni v Kremlju.

»Lokal Anzeiger« omenja predvsem intenzivno delovanje Stalinovo v preteklih mesecih preko svojih veleposlanikov v Londonu in Washingtonu, da bi se v teh dveh državah ustvarilo ugodno ozračje za vsiljenje volje iz Moskve. Angleško in ameriško javno mnenje se je pod pritiskom te akcije usmerilo podzavedno v smislu boljševiške volje. Angleški ministrski predsednik je bil poverjen, da nudi zadnji odpor kremeljskemu tiranu. Pritekel je k njemu z mnogimi prepričevalnimi argumenti, toda Stalina to ni ganilo in vsilil je svojo voljo. V uri obupa je dal Churchill blazni ukaz za vdor v Evropo za vsako ceno. Demoplutokracije so drago plačale to ponesrečeno vojaško podvzetje in svojo zasužnjenost boljševizmu.

»Zwölfuhrblatt« zaključuje svoj komentar rekoč, da se morajo Angleži in Američani končno prepričati o eni stvari in to je, da jim je naš kontinent odslej prepovedan. Sleherni poizkus za prekršenje te prepovedi je lahko katastrofa.

Angleški izgovori

Z vso resnostjo dokazujejo, da je šlo samo za poskus

Berlin, 20. avg. s. Kakor je bilo pričakovati, trdi anglosaška propaganda, da »glavni stan kombiniranih operacij« nikoli ni mislil na poizkus invazije, kar naj dokazuje to, da je bilo tudi včeraj zjutraj sporočeno francoskemu prebivalstvu, naj ne sodeluje z zavezniškimi četami in se tako izpostavlja nevarnosti represalij. Dokaz naj bi bil tudi predvsem ta, da se je akcija izvedla v naprej določenem času in da so se čete vrnile s koma; šestminutno zamudo glede na določeni termin. Naravno trde tudi, da je akcija uspela kar najbolj srečno in da so se zbrale predvsem dragocene skušnje. Med drugim tudi trde kar najbolj resno, da so se poizkušali nekateri izkrcevalni čolni za prevažanje tankov. Tako je bilo, pripominja sarkastično berlinski tisk, žrtvovanih 1500 ujetnikov, nekaj stotin padlih, tucat ladij, kakih 30 tankov in zadnji vojaški preštiž »zedinjenih narodov« za takšno preizkušnjo.

Stvari bi bile še mnogo hujše, če bi se skušalo z uporabo večjih sil ostati v Franciji več kot 10 ur. Da je bilo včerajšnje podvzetje improvizirano, priča tudi poročilo Reuterja, ki trdi, da viceadmiral Moutbatten že 10 mesecev organizira invazijski zbor. Krivda je popolnoma na Stalinovi strani in se mu prekleto mudi. Organizacija še ni bila dokončana, tako da se je poizkus invazije pretvoril v zadnjem momentu v udar. Zanimiv je navidezno nepomemben poudarek agencije Reuter, da je Mountbatten odvisen naravnost od Churchilla in odgovarja samo njemu za svoja dejanja. Ni potrebno, da je človek prerok in da predvideva, da je viceadmiralu rezervirana enaka usoda, ki je pred tremi dnevi zadela angleškega vojaškega genija generala Auchinlecka. V sredo zjutraj je radio Moskva v posebni oddaji sporočil poročilo agencije Tas: V okviru vojnih operacij na zapadu je bilo izvedeno davi v prvih jutranjih urah izkrcanje na področju Dieppa. Operacije so še v teku. Očitno je, pripominja »Nachtausgabe«, da se je Churchill požuril in poslal v Moskvo vest, dobro vedoč, da jo Stalin nestrpno pričakuje, ker pričakuje držanje obvez. Ko je poslal kar najhitreje to vest, je angleški ministrski predsednik najbrž mislil: Glej, zdaj si zadovoljen. Invazija, ki si jo v svojim ultimatu zahteval, je v teku in druga fronta v Evropi je v tem trenutku postala stvarnost. Vsekakor pa bo Churchill lahko rekel, da je več sto angleških vojakov padlo za boljševiško stvar. Vse žrtve tega ponesrečenega podvzetja je zahteval Stalin, ki bo zahteval brez dvoma še nadaljnje žrtve in še naprej držal nož za ročaj.

Finski odsek

Helsinki, 20. avg. s. Po zadnjih številnih borbah, ki so se zaključile vedno v prid finskih letalskih sil, je bilo sestreljenih od pričetka vojne 1035 sovjetskih letal in sicer so lovci sestrelili 610 letal, protiletalsko topništvo 417 letal, 6 letal je sestrelila mornarica, dva pa pehota.

Obramba zapadne obale se je odlično izkazala

Posadka obalnih utrdb je v kali zadušila z velikimi silami poskušen angleški vpad v Francijo — Z malenkostnimi lastnimi izgubami je bil zadan sovražniku najhujši udarec

Novi uspehi na vzhodni fronti

Uspešne operacije na vzhodni fronti so rodile nove pridobitve na ozemlju — Velike izgube sovražnika na posameznih odsekih — Sovražni protinapadi gladko zavrnjeni — Hude izgube sovjetskega letalstva

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 20. avg. s. Nemško vrhovno poveljništvo objavlja naslednje vojno poročilo:

Včeraj so nemške sile obalne obrambe odbile z izredno krvavimi izgubami za sovražnika angleške, ameriške, kanadske in degaulistične čete, ki so se izkrcale v širini 25 km na francoski obali Rokavskega preliva pri Dieppu. Ob zaščiti močnih pomorskih in letalskih sil in z uporabo tankov, ne da bi bilo treba uporabiti rezerve vrhovnega poveljništva, so bile uničene in vržene nazaj v morje v borbah moža z možem sovražne čete, ki so se izkrcale iz 300 ali 400 čolnov.

Vsi tanki sovražnika, ki jih je bilo 28 in ki so bili izkrcani, so bili uničeni. Doslej je bilo naštetih 1500 ujetnikov, med njimi 60 kanadskih oficirjev. Nasprotnik je imel številne mrtve, dočim znašajo naše izgube padlih in ranjenih samo 400. Naše posadke so držale vse strateške točke ,postojanke baterij in radijske postaje ob obali. Glavnina sovražnika ,ki je čakala na morju na 36 transportnih ladjah in je bila zaščitena s številnimi križarkami, rušilci in nadzorovalnimi čolni v svrho nadaljevanja izkrcanja, se je morala vrniti v svoja izhodiščna pristanišča, ne da bi kaj ukrenila in po močnih izgubah zaradi topovskega ognja in letalskih napadov, zasledovana med plovbo in do izkrcanja od nemškega letalstva.

Brodovje sovražnih transportnih ladij je izgubilo zaradi topovskega ognja tri rušilce, dve torpedovki in dve transportni ladji. Letalstvo je potopilo en rušilec, en motorni torpedni šoln, en nadzorni čoln in 5 transportnih ladij s skupno 13.000 tonami. Med temi ladjami sta bili dve specialni ladji. Razen tega je letalstvo poškodovalo 3 križarke, 4 rušilce, 4 motorne torpedne čolne, en vlačilec, en izkrcevalni napadalni čoln in 5 transportnih ladij s skupno 15.000 tonami. Med temi ladjami so bile specialne ladje.

V teku bombardiranja bežečih angleških pomorskih sil so bili hudo poškodovani pomoli in sidrišča v pristanišču Portsmouth kakor tudi drugi objekti vojaške važnosti ob južni obali Anglije.

Nemško letalstvo je izgubilo 18 letal. Del posadk je bil rešen. V letalskih dvobojih so naši lovci in protiletalsko topništvo in naše topništvo sestrelili 112 sovražnih letal. 17 naših letal je bilo izgubljenih. Nekaj pilotov je rešila pomorska reševalna služba.

V noči na 19. avgust so sovražne izkrcevalne sile napadle nenadno nemške lahke pomorske sile. Te so takoj reagirale in potopile dve veliki motorni topničarki. Poškodovale so s topniškim ognjem nadaljnjo vodilno ladjo in več motornih torpednih čolnov. Štiri sovražna letala so bila sestreljena. Ena naša lovska podmornica pa je bila tu potopljena.

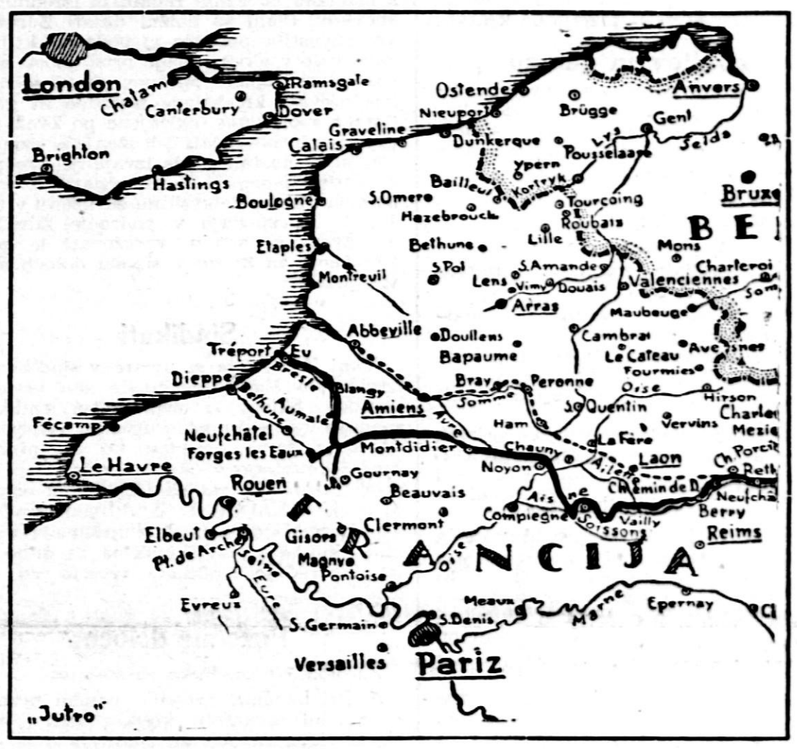

Na nemški strani ni bilo drugih izgub. Vse skupine nemških oboroženih sil, ki so sodelovale pri obrambi pred sovražnim izkrcanjem, so se odlično borile.

Na Kavkazu je bilo z napadalnimi operacijami zavzeto nadaljnje ozemlje. Letalstvo je potopilo pred obalami Črnega morja tri transportne ladje.

Med Volgo in Donom južno od Stalingrada je bil v hudih borbah zavzet z naskokom sistem sovražnih postojank, ki so bile že pred časom močno utrjene. Sovražnik je tu izgubil med 18. in 19. avgustom 3301 ujetnika, 52 tankov, 56 topov, 90 strojnic in metalcev bomb, kakor tudi 66 metalcev plamenov.

Letalstvo je uničevalo železniške naprave in oskrbovalni promet v sovražnem zaledju.

V teku neke naše napadalne akcije na področju severno od Orela je bilo od 11. avgusta zajetih 14.000 ujetnikov ter zaplenjenih ali uničenih 400 tankov in 200 topov.

Vzhodno od Vjazme in pri Rževu so se včeraj izjalovili napadi sovražnika spričo žilavega odpora nemških čet.

V severnem odseku fronte so bili odbiti deloma s protinapadi sovražni napadi.

Sovražnik je izgubil včeraj na vzhodni fronti 104 letala.

Nekaj podrobnosti

o katastrofalnem angleškem porazu pri Dieppu

Berlin, 20. avg. s. Vrhovno poveljništvo nemških oboroženih sil objavlja naslednje podrobnosti o katastrofalnem porazu Angležev pri Dieppu:

Ob zori dne 19. avgusta so nemške izvidniške ladje ob obali Rokavskega zaliva pri Dieppu opazile, da se je na odprtem morju neki nemški konvoj boril s sovražnikom. Ta dogodek, ki ni bil izreden, je imel kmalu nato svoje nadaljevanje, kajti nenadno so številna angleška letala napadla v nizkem poletu obalo in samo mesto Diepp ter področje ob obeh straneh mesta. Letala so metala bombe. Na nemški strani je bil takoj dan alarm. Čete so zavzele svoja mesta v postojankah 'topovi so bili namerjeni, strelski jarki so se napolnili z oboroženimi vojaki in akcija se je pričela. Z morja so med tem angleške križarke in rušilci s svojim topništvom streljale na mesto in na obalo, krite z umetno meglo, ki je še povečala naravno meglo v prvih jutranjih urah na morju.

Ob ugodnosti te dvojne megle so prišli napadalni čolni, motorni torpedni čolni in številne izkrcevalne barke sovražnika zelo blizu pristanišča, toda nemško topništvo jih je lahko takoj dobilo v območje svojega streljanja. Ob ugodnosti umetne megle je Angležem vendar uspelo doseči obalo na petih točkah vzhodno in zapadno od mesta, toda samo na teh točkah jim je uspelo izkrcati pehoto in tanke. Brž ko so bili tanki izkrcani, so pričeli napredovati z očitnim namenom, da bi prodrli v mesto, toda nemško topništvo jih je pričelo takoj uničevati. En sam nemški protiletalski top, postavljen na neki višini severno od Dieppa, je uničil kar štiri od 28 izkrcanih angleških tankov, ki so bili nato vsi uničeni. Silna borba se je razvila okrog postojanke enega izmed nemških topov. Kanadčani so sprožili napad in uspelo jim je priti tako blizu nemške baterije, da je bilo še mogoče uporabiti top. Kljub izredni premoči sovražnika na tej točki borbe nemški topničarji niso zapustili svojih mest in v silni borbi moža proti možu so bili Kanadčani obvladani in nato s pomočjo pehote, ki je takoj prihitela, uničeni. Protinapad krajevnih nemških sil je popolnoma uspel. Medtem ko so se številna sovražna letala' ki so jih sestrelili nemški lovci, razbijala na tleh, je pehota, ki se je deloma nahajala prvič v borbi, prodrla do obale in zlomila sovražni odpor, ne da bi bilo treba poseči vmes rezervam, ki so bile v stanju alarma. Angleži in pomožne tuje čete v njih službi niso padle in niso bile zajete, temveč so zbežale na morje na izkrcevalne ladje, ki so jim preostale. Obala in morje sta bila za dolgo časa posuta v zažganimi ali gorečimi vozili, z razbitinami izkrcevalnih ladij, z rešilnimi pasovi in z vsakovrstnim orožjem, k ga je sovražnik odvrgel ali izgubil. Pred žičnimi ovirami, ki jih Angleži niso mogli obvladati, so stale v dolgih vrstah njih težke strojnice ter drugo orožje in mnogo municije. Nemški obrambni zid ob atlantski obali je tako prestal svojo prvo preizkušnjo. Iz vojaškega vira poročajo nadalje, da so Angleži v teku svoje izkrcevalne akcije izkrcali tudi ameriške tanke. Včerajšnje izredno poročilo je objavilo' da je bilo 28 teh tankov uničenih. Sodeč samo po tej številki, nam je jasno, kako hude so bile izgube na oklopnem materialu Angležev v teku te akcije. Z druge kaže to, da izkrcevalna operacija Angležev nikakor ni bila presenečenje za nemško vojno vodstvo. Nemška obramba je ostala vse skozi intaktna in je lahko v vsakem trenutku z vso točnostjo intervenirala v borbi.

Komaj je preteklo 6 ur po izkrcanju prvega kontingenta angloameriškega ekspedicijskega zbora, že so angleške pomorske sile zaradi ogromne sile nemške obalne obrambe pričele svoj umik. Neštevilni lovci in lahka bojna letala so napadali sovražne izkrcevalne čolne in nasprotne ladje ter povzročili požare in potopili mnogo ladij ter zadali hude izgube sovražnim vojakom. Lahka bojna letala skupno z močnimi »Do 217« in »Ju 88«, ki so jih ščitili lovci, niso privoščila niti trenutka počitka sovražniku. Kljub zelo znatnim silam sovražnika je nemško letalstvo skoraj takoj vsililo svojo premoč nad Dieppom in prisililo Angleže k umiku, med tem ko je bilo na desetine sovražnih letal sestreljenih. Izkrcane čete, ki so jim bili odvzeti tanki in ki jih letalstvo in bojne ladje niso več podpirale, so bile kmalu brez oskrbe in prisiljene k borbi z nemško obrambo, ki je bila postopoma jačja. Obala se je pokrila s trupli. Ujeti so bili prvi sovražni vojaki. Ni bilo nobene možnosti za rešitev več za Angleže, Američane, Kanadčane in Degauliste, ki so se izzkrcali. Zaradi uničenja izkrcevalnih čolnov in potopitve številnih transportnih ladij je bila zaprta vsaka bot za beg. Razvijal se je nemški protinapad. Sovražniki so bili obvladani in pognani v morje. Ob 13. uri je bila borba že odločena. Tisti, ki so se še borili, so bili sistematično uničeni v naslednjih urah. Lahka bojna letala so med tem potopila en sovražni motorni torpedni čoln, druge skupine pa so zasledovale nasprotnikove ladje, ki so bežale v smeri proti Brightonu in potopile dve transportni ladji po 3000 ton ter napadale in poškodovale številne druge edinice. 10 ur od pričetka sovražnosti je bila polkovniku, poveljujočemu nad obrambo v tem odseku obale, izročena zadnja vojaška vest, ki se je glasila: Položaj je zopet vzpostavljen!

Angleški strah

zaradi nemškega prodiranja na Kavkazu

Ženeva, 20. avg. s. Londonski dopisnik lista »Suisse« poroča, da je stalno napredovanje čet osi na Kavkazu in obkoljevalno gibanje okrog Stalingrada še povečalo skrbi Angležev glede odseka na Srednjem vzhodu. V Londonu se zlaj zavedajo, da bo s prihodom nemških čet na Volgo in na obalo Kaspiškega morja zadan izredno hud udarec ruskemu odporu in da bo nastala zelo velika nevarnost za angleške položaje na Srednjem vzhodu. Ta položaj je bil brez dvoma predmet razgovorov v Moskvi spričo nujnosti organiziranja angloruske odporne črte.

Visoki Komisar v pokrajinskih središčih

Ljubljana, 21. avgusta.

Nadaljujoč svoje inšpekcijsko potovanje po glavnih središčih pokrajine, je obiskal Visoki komisar Eksc. Grazioli pretekle dni kočevsko cono, ki je važna zaradi industrijskega rudniškega delovanja in zaradi številnih problemov, ki so v teku reševanja in ki se nanašajo na zemljiško in poljedelsko ureditev, ki se izvršuje po izselitvi nemških prebivalcev v Nemčijo.

Z Eksc. Robottijem med četami

Med svojim bivanjem v kočevskem okolišu se je Eksc. Grazioli, ki ga je spremljal komisar okrajnega kapitanata, srečal z generalom Robottijem, poveljnikom ljubljanskega armadnega zbora s katerim so bili poveljniki velikih edinic, ki so razmeščene po Sloveniji. Skupno z Eksc. Robottijem je Visoki komisar obstal med delavci, ki jih je našel v coni, ter jih tovariško in prisrčno pozdravil. Zatem je skupno s poveljnikom armadnega zbora posetil vojaško bolnišnico v Kočevju in želel bolnim vojakom čimprejšnje okrevanje.

Na novem sedežu okrajnega kapitanata

Pred svojim odhodom je Visoki komisar pregledal poslovanje uradov okrajnega kapitanata ter izrazil svoje zadovoljstvo spričo nove in bolj pristojne ureditve. Nato je posetil sedež kočevske občine in okolice Kočevje ter nadziral razne službe. Ob tej priliki se mu je nudila možnost, da prouči in izreče točna navodila glede raznih vprašanj, ki se nanašajo na civilno življenje, in ki sta mu jih predočila okrajni komisar in župan Loser. Po sprejemu od strani krajevnih strankinih prvakov je Eksc. Grazioli posetil Dom fašija, kjer je počastil spomin junaško padlih: Dobrille, Vanninija in Beza.

Končno je hotel Visoki komisar podrobno proučiti položaj kočevskega rudnika, zanimajoč se pri dirigentih glede proizvodne možnosti in življenjskih pogojev rudarjev.

Pravila Združenja denarnih in zavarovalnih zavodov Ljubljanske pokrajine potrjena

Ljubljana, 21. avgusta

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino«, kos. 66, z dne 19. avgusta 1942-XX. je objavil med odločbami Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino tudi odobritev pravil Združenja denarnih in zavarovalnih zavodov Ljubljanske pokrajine. Ta pravila obsegajo 33 členov in se glasijo na kratko:

Ustanovitev in namen

Združenje denarnih in zavarovalnih zavodov vključuje povsem vse zavode skupaj, za katere je ustanovljeno in ki poslujejo na ozemlju pokrajine. Združenje se deli na naslednje sindikate:

1. sindikat bank;
2. sindikat hranilnic;
3. sindikat zavarovalnic;
4. sindikat vodilnih uradnikov denarnih in zavarovalnih zavodov;
5. sindikat pomožnih ustanov za denarništvo in zavarovanje.

Združenje je včlanjeno v Pokrajinski zvezi delodajalcev Ljubljanske pokrajine.

Naloga združenja v okviru njegove pristojnosti je:

1. da skrbi za splošno zaščito včlanjenih strok ter da v sklalu s splošnimi interesi pokrajine in njene proizvajalne delavnosti pospešuje njihov tehnični in gospodarski razvoj;
2. da proučuje in rešuje gospodarska in socialna vprašanja, ki zadevajo te stroke;
3. da pričenja na osnovi pooblastil, ki jih da od primera do primera Pokrajinska zveza delodajalcev, pogajanja o sklenitvi kolektivnih delovnih pogodb in sporazumov za ureditev kolektvinih gospodarskih odnošajev;
4. da pospešuje, sproža in podpira vsakršno pobudo za pomoč, za strokovno, nravstveno in narodno vzgojo članov ter za povečanje in izboljšanje proizvodnje;
5. da pospešuje in skrbi za ustanavljanje strokovnih šol;
6. da pospešuje sodelovanje med izvrševalci vključenih obrtov;
7. da imenuje ali predlaga predstavnike včlanjenih strok v vse svete, ustanove in organe, za katere je tako zastopstvo določeno ali zahtevano ali dopuščeno v zakonih in pravilnikih;
8. da zbira in obravnava vsa dejstva, poročila in podatke o vprašanjih, ki zadevajo delovno področje včlanjenih strok;
9. da izpolnjuje vse ostale naloge, ki so mu naložene z zakoni, pravilniki in odredbami pristojnih oblastev in Zveze delodajalcev.

Člani

Člani Združenja so po svojstvu vsi denarni in zavarovalni zavodi, menjalni agenti, borzni komisarji in menjalnice pokrajine. Kdor koli pridobi v pokrajini koncesijo za izvrševanje kreditne ali zavarovalne delavnosti, za poslovanje kot menjalni agent ali borzni komisijonar ali koncesijo za menjalnico, mora vložiti prošnjo za vpis pri Združenju, ki jo pošlje Zvezi delodajalcev. Tuja podjetja, ki imajo sedež v Ljubljanski pokrajini najmanj že 10 let, se sprejmejo kot člani, toda njih zastopniki ne morejo biti imenovani ali izvoljeni v vodstvo in zastopstvo. Članstvo ne preneha niti z ostavko, niti z izključitvijo; preneha hkrati s podjetjem.

Članske pravice mora izvrševati le član, ki je pravilno vpisan in ki ni v zaostanku s plačilom obveznih rednih in izrednih prispevkov. Člani so dolžni dajati Združenju vsa obvestila, poročila in podatke, ki bi jih zahtevalo v okviru svoje pristojnosti ali po nalogu nadrejenih organov. Člani so dolžni izpolnjevati kolektivne pogodbe in gospodarske sporazume, sklenjene po Zvezi delodajalcev in obveščati Združenje o vseh sporih, ki bi nastali glede izvajanja predpisov kolektivnih pogodb in gospodarskih sporazumov. Stiki z delavskimi združenji v vprašanjih, ki spadajo v področje Združenja ali Zveze se smejo vzdrževati le preko Združenja in Zveze v smislu določb njihovih pravil.

Sindikati

Člani Združenja se uvrste v sindikate, ki združujejo člane, izvršujoče isto vrsto delavnosti. Sklepi o ustanovitvi sindikatov spadajo v pristojnost skupščine, odobriti pa jih mora Zveza. Sindikati kot organi Združenja opravljajo v okviru krajevne pristojnosti Združenja vse naloge, ki mu pripadajo glede včlanjene stroke. Organa sindikata sta: 1. predsednik in 2. skupščina. Predsednika sindikata voli skupščina za dobo treh let. Skupščino sindikata tvorijo vsi člani sindikata.

Posebne določbe

Za vodilne uradnike se štejejo:

a) Pri bančnih zavodih: bančni ravnatelj ali bančni ravnatelji, kolikor vodijo poslovanje vsega zavoda ali znatnega dela z dejansko pravico samostojnega ukrepanja ali lastne pobude in s funkcijami, zvezanimi z odgovornostjo in zastopanjem.

Podravnatelj ali podravnatelji ali soravnatelji, če so pooblaščeni popolnoma nadomeščati ravnatelja;

b) pri zavarovalnicah: vodilni uradniki zavarovalnih podjetij, med katere se štejejo tudi tisti višji uradniki družb, ki opravljajo vodilne posle z odgovornostjo vodilnega uradnika in katerim je bilo svojstvo vodilnega uradnika izrečno podeljeno s pismenim, naslovljencu neposredno vročenim odlokom upravnega sveta družbe ali pooblaščenih organov;

c) vsi tisti, za katere določi Visoki komisariat, da se morejo uvrstiti v to skupino.

Inozemci, ki spolnjujejo pogoje tega člena in ki prebivajo najmanj 10 let v Ljubljani, se lahko sprejmejo kot člani, toda ne morejo biti imenovani ali izvoljeni za upravljanje vodilnih nalog in poslov.

O sprejemu v članstvo sindikata odloči predsednik Združenja po zaslišanju sveta in na predlog predsednika sindikata. Zoper odklonitev sprejema ima prizadeti pravico pritožbe na predsednika Zveze, v zadnji stopnji pa na Visoki komisariat.

Članstvo se izgubi:

a) Z ostavko, ki pa ne oprosti člana prevzetih obveznosti, če se ne poda na način in v rokih, določenih v členu 13.;

b) z izključitvijo zaradi vzrokov in na način, kakor so označeni v disciplinskih pravilih;

c) z izgubo kakega pogoja, po katerem je bil član sprejet v članstvo.

Organi Združenja

Organi Združenja so: 1. predsednik, 2. skupščina, 3. svet, 4. nadzorni odbor.

Predsednika določi z izvolitvijo skupščina, izvolitev pa mora odobriti Visoki Komisar. Predsednik ostane na svojem mestu tri leta in mora biti ponovno izvoljen. On vodi in predstavlja Združenje tako v notranjih kot v zunanjih odnošajih. Če je zadržan ga nadomestuje eden izmed obeh podpredsednikov, ki ju izvoli skupščina.

Skupščino tvorijo vsi člani Združenja. Na redno zasedanje jo sklicuje predsednik vsako leto z vabilom, na izredno zasedanje pa kadar to smatra za potrebno svet Združenja.

Svet je sestavljen iz predsednika, dveh podpredsednikov in predsednikov sindikatov strok. Skliče ga predsednik kadar koli to smatra za umestno, vsekakor pa vsaj enkrat vsake tri mesece. V področje sveta spadajo vsi ukrepi, potrebni za dosego statutarnih namenov in za izvedbo smernic, ki jih določi skupščina. V nujnih primerih opravlja svet vse posle skupščine. Sklepi morajo biti na to odobreni v prvi prihodnji seji skupščine.

Nadzorni odbor je sestavljen iz treh članov in dveh namestnikov, ki jih imenuje skupščina za tri leta.

Imovina, uprava, proračuni, računski zaključki

Imovino Združenja tvorijo: a) premičnine, nepremičnine in vrednote, ki jih Združenje pridobi z nakupi, volili, daritvami ali kakorkoli drugače.

b) vsote, naložene za kakršen koli namen, dokler se ne porošijo.

Dohodki Združenja so: a) redni in izredni prispevki, ki pripadajo Združenju, b) obresti in drugi dohodki od imovine, c) podarjeni ali iz kateregakoli naslova sicer prejeti zneski.

Izdatki Združenja se delijo na obvezne in neobvezne. Obvezni so: a) splošni izdatki in izdatki za sindikalno organizacijo, za gospodarsko, socialno in moralno pomoč, za narodno vzgojo in za strokovni pouk članov. b) Prispevki v korist ustanov ali pomožnih zavodov, določeni in odobreni po zakonih ali oblastvu; c) drugi izdatki, ki jih proglase za obvezne zakoni, pravilniki ali oblastvene odredbe.

Zaključni členi pravil obsegajo še disciplinske predpise. V zadnjem členu je določeno, da predlagajo spremembo pravil lahko predsednik, svet ali tretjina članov skupščine Združenja. Sklenjene spremembe se morajo predložiti v proučitev svetu Pokrajinske zveze delodajalcev, Zveza pa jih nato pošlje v odobritev Visokemu Komisarijatu za Ljubljansko pokrajino.

Zeleno papriko vse premalo cenimo

Naše gospodinje se sicer precej zalagajo z njo na trgu, vendar paprika pri nas še nima tiste cene, kakor bi zaslužila

Ljubljana, 21. avgusta.

Na ljubljanskem živilskem trgu že več tednov prodajajo izredno lepo uvoženo papriko. Prodajalci jo imajo na kupe in njena izredna zelena barva se že od daleč loči od barv ostalega sočivja in sadja. Nehote se ozreš po vabljivih piramidah paprike in jih občuduješ, čeprav te ne zvabijo, da bi jih kupil. Naše gospodinje pa nimajo samo smisla za estetiko, pač pa tudi za praktično vrednost sočivja, za njegovo hranljivost in uporabnost. Ne moremo trditi, da bi paprike ne cenile pravilno, zdi se pa, da tiste cene vendarle še ne uživa, kakor bi po svoji vsebini in vrednosti za naš organizem zaslužila. Seveda ni vsem dano, da bi pri izbiri in nakupu upoštevale samo to plat zelenjave in sočivja. V tem pogledu mnogokrat zatre še tako žive želje nepoboljšljivo prazna denarnica. Žal je paprika sočivje, ki je pri nas med najdražjimi.

Hranljivo vrednost poedine hrane smo do nedavna računali skoro samo po količinah beljakovine, maščob in ogljikovih vodanov (sladkorja) ki jih hrana vsebuje. Odkar pa so odkrili vitamine, se vrednost hrane ne ceni več samo po beljakovinah, maščobah in ogljikovih vodanih, temveč tudi po količini in vrsti poedinih vitaminov, ki so v njej.

Beljakovine so živemu organizmu potrebne, ker nam nadomestijo tiste beljakovine, ki se trošijo z delom tkiva in vseh naših telesnih organov. Sladkor je vir energije in dela, maščobe pa predstavljajo rezervo, ki se troši le v primeru potrebe. Vitamini pa so snovi, ki oživljajo in pojačujejo važne življenjske funkcije našega telesa. Med tem ko najde telo maščobe v večji ali manjši rezervi, s katero določena oseba razpolaga, in se sladkor razvija iz maščob, pa naše telo ni sposobno, da si izdela samo neobhodno potrebne beljakovine in enako neobhodno potrebne vitamine. Zato moramo telesu te snovi s hrano stalno dovajati. Beljakovine vsebujejo mleko, jajca, meso in soja v večjih količinah, žita, sadje in zelenjava pa v manjših. Zato so beljakovine pristopne s hrano telesu vsako letno dobo. Vitamini pa so največ v sveži hrani.

Med drugimi je našemu telesu potreben tudi vitamin C. Pomanjkanje tega vitamina povzroča otroški skorbut in bolezen dlesni, to je izpadanje zob. Nahaja se v glavnem v surovem sadju in zelenjavi, torej v rastlinskih proizvodih. To pa največ dokler so v svežem stanju, ker se s kuhanjem vitamin C uniči. Ker pozimi in zgodaj pomladi ni lahko dobiti sveže rastlinske hrane, je važno vprašanje, ali je mogoče z živili, ki so nam v omenjenih letnih dobah na razpolago, zadovoljiti potrebe pravilne in dobre prehrane, posebno v pogledu zadostne količine vitamina C.

V ta namen pridejo pozimi vpoštev predvsem kislo zelje, ohrovt, koleraba in špinača, ki vsebujejo zadostne količine vitamina C. S praktičnega stališča je važno vedeti, da ena surova kolerabica nudi najmanjšo potrebno količino vitamina C za človeka v času 24 ur. Če kolerabo kuhamo jo moramo pojesti večje množine, ker se je vitamin s kuhanjem izgubil v večjih količinah. V ohrovtu je največ vitamina C takoj ko ga poberemo na vrtu. Kasneje se počasi manjša. Tudi pri ohrovtu se s kuhanjem zmanjšuje količina vitamina C. Da bi zadostili celotni potrebi po vitaminu C v 24 urah, moramo pojesti poln krožnik ohrovta.

Ugotovljeno je, da tudi zelena solata vsebuje mnogo vitamina C, vendar ne toliko kot ga vsebuje na primer motovilec, ki ga ima 10krat več. Zato zadostuje pojesti 10krat manjšo količino motovilca kakor solate, če mislimo na vitamin C. Prav zato je uživanje motovilca priporočljivo.

Izvrstna je v tem pogledu paprika. Vsebuje znatno količino vitamina C, razen tega pa ima pravo hranljivo vrednost, ker vsebuje tudi dosti rudninskih snovi, ki so potrebne našemu organizmu, celuloze, beljakovin, ogljikovih vodanov pa tudi manjšo količino maščob. Zato je surova paprika zelo dobra hrana. Paprika vsebuje največ ogljikovih vodanov, skoro 74%, zatem beljakovin 19.8 do 21.8%, maščob pa do 7%. Zanimivo je vedeti, da je hranljiva vrednost majhnih pekočih paprik mnogo večja in znaša 58 kalorij. Vsebujejo več beljakovin in maščob. Zato je priporočljivo sedaj, dokler je sezona paprike, zaradi zdravja in koristne prehrane uživati čim več sveže, zelene paprike.

Sportni pregled

Dobra vest za mlade plavalce iz Ljubljane

V Ljubljani je bil ustanovljen odbor za športno propagando in ta odbor se je takoj z mnogo volje lotil dela pod pokroviteljstvom pokrajinskega odbora CONIa.

Odbor si je zastavil nalogo, da bo organiziral propagandna tekmovanja za mladino in tako nadomestil, kjer bo treba, delovanje športnih društev, ki deloma iz nerazpoloženja ali neutemeljene privrženosti k starim tradicijam zanemarjajo ta tako važni del športnega življenja in ustvarjanje naraščaja.

Da bodo iz mladinskih vrst zrastli bodoči prvaki, je treba gojiti športne discipline, prav tako pa je tudi neogibno potrebno prirejati športne manifestacije, ki bodo podžigale in izpodbujale mladino. In to je prav za prav naloga odbora za športno propagando, ki bo začel svoje delovanje s plavalno prireditvijo v soboto 29. t. m. ob 17. v kopališču Ilirije.

Spored tega tekmovanja bo obsegal plavalne točke, lahke in kratke ter dostopne vsem dečkom in deklicam brez vsakih obveznosti birokratičnega značaja. Podrobnosti sporeda bomo čimprej objavili, te vrstice pa naj bodo samo opozorilo na to dobro zamišljeno prireditev, da se bodo mladi plavalci in plavalke, bodisi oni s kopališč na prostem ali pa oni iz bazenov, s tem večjim veseljem pripravljali na bližnja tekmovanja.

Ali je sploh kako športno društvo, ki bi v svojih vrstah ne imelo mladih plavalcev? Gotovo jih imajo vsa, prav tako ona, ki se običajno posvečajo samo nogometu ali atletiki ali kolesarstvu ali veslanju, in gotovo jih bodo zbrali vsi ter poslali na to prireditev.

Pokazati se mora, da je v športnem življenju kljub trenutnim težavam v našem mestu dovolj mladinskega navdušenja in volje za delo.

Rezultati s švedskega lahkoatletskega prvenstva

Na praznik in v nedeljo je bilo v Stockholmu letošnje švedsko lahkoatletsko prvenstvo. Prvi dan je dalo tekmovanje naslednje rezultate:

Na 200 m je zmagal Strandberg v 21.8, na 5000 m Hellström v 14:25.4, v skoku v višino Lifh z 1.92, v skoku v daljino Stenqvist s 7.27 in v metu kopja Erickson z 68.39.

V teku na 1500 m je bil prvi Spanger v 3:50.6, drugi Anderson v 3:51.4, tretji Ahlsen v 3:52.2. Na 100 m je zmagal Strandberg v 10.8, na 400 m Frantzen v 48.6, na 800 m Anderson v 1:51.9. V teku čez zapreke na 110 m je zmagal Lidman v 14.2, na 400 m čez zapreke Larsson v 53.0 in v teku na 3000 m čez zapreke Arvidsson v 9:04.8. V metu krogle je zmagal Berg s 14.49, v metu diska Wistlin s 46.58, v metu kladiva Eriecsson s 55.09, v skoku s palico Ohlsson, ki je preskočil 4 m, in v troskoku Axelsson s 14.82.

V Vzhodni marki so začeli z novim prvenstvom

V nedeljo so v Vzhodni marki v Nemčiji začeli že z novim nogometnim prvenstvom. Že od lani se to prvenstvo imenuje prvenstvo Donau-Alpenland. Nedeljske tekme so dale naslednje rezultate:

Vienna je premagala Floridsdorfer AC 4:2, Rapid je premagal Wackra 4:0, Austria Admiro 6:1, Wiener AC graškega Sturma 5:1, medtem ko je tekma med Wiener Sportklubom in Železničarji ostala neodločena z 2:2.

V Mariboru so imeli v soboto in nedeljo nogometni pokalni turnir, na katerem sta poleg domačega železničarskega in poštarskega moštva nastopila kot zunanja gosta tudi Kapfenberg in Bruck. V soboto je Kapfenberg premagal mariborske poštarje 6:2, Bruck pa je podlegel Železničarjem 1:2. V nedeljo so bili partnerji zamenjani. Poštarji so premagali goste iz Brucka 5:1, medtem ko so Železničarji igrali s Kapfenbergom neodločeno 2:2.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 21. avgusta: Ivana Santalska, vdova; Mirjana

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Skušnjava
Kino Sloga: »Fanfulla da Lodi«
Kino Union: Pod morsko gladino
Razstava akvarelov slikarja Eda Deržaja v Obersnelovi galeriji na Gosposvetski cesti, odprta od 9. do 12.30 in od 15. do 18.30

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Iz Hrvatske

— **Taborenje hrvatske in slovaške mladine v Ozlju.** Upravni poveljnik ustaške mladine, poglavni pobočnik prof. Ivo Oršanić, upravni poveljnik organizatornega urada glavnega ustaškega stana poglavni pobočnik Blaž Lorković, poveljnik moške ustaške mladine Zdenko Blažević in dva funkcionarja so skupno posetili hrvatsko slovaško mladinsko taborišče v Ozlju. V taborišču je 30 pripadnikov Hlinkove mladine in 30 pripadnikov hrvatske ustaške mladine. Mladeniči stanujejo v šotorih in sicer v vsakem po en Slovak in en Hrvat. Taborenje vodi poveljnik ustaškega junaka Ante Jakaša.

— **Velik uspeh slavnostnega tedna hrvatske umetnosti.** Na Trgu Sv. Katarine so vprizorili prejšnji teden delo hrvatskega kajkavskega pisatelja Tita Brezovačkega »Diogenes« in sicer v okviru slavnostnega tedna hrvatske umetnosti. Za prireditev je vladalo veliko zanimanje. Na trgu zgrajene tribune so bile nabito polne. Mnogo ljudi se je moralo vrniti, ker niso dobili vstopnic. Med gledalci so bili tudi predstavniki oblasti, ustaškega pokreta in zastopniki prijateljskih in zavezniških držav.

— **Začetek šolskega leta.** Hrvatsko prosvetno ministrstvo je izdalo navodila za začetek šolskega leta 1942/43 na gimnazijah, učiteljiščih in meščanskih šolah. Popravni in razredni izpiti v nepopolnih gimnazijah in meščanskih šolah se polagajo od 16. do 22. avgusta, na popolnih gimnazijah in učiteljiščih pa od 16 do 24. avgusta. Službo božjo morajo imeti vse šole 23. odnosno 25. avgusta, redni šolski pouk se pa prične naslednjega dne.

— **Zagreb dobi nove vozove cestne železnice.** Zagrebška cestna železnica je dobila nove moderne vozove, izdelane v domačih delavnicah v Zagrebu. Nove vozove zdaj preizkušajo in v kratkem pridejo v promet. Novi vozovi so nekoliko daljši, znotraj pa skoraj sploh niso podobni starim. Na sprednji strani motorja je kontrolni stroj za upravljanje in voz je določen samo za enosmerno vožnjo. Voznik sedi pred napravo za upravljanje, nameščeno v levem sprednjem delu motorja. Kraj njega je električna ura, po kateri se določi odhod voza z odhodnega postajališča. Pred seboj ima voznik električne gumbe, s pomočjo katerih upravlja voz. Vsak voz označuje smer vožnje ne samo s številko, temveč tudi z označbo na posebni plošči. Na sprednjem delu steklene stene je avtomatična električna brisalka. Vsak voz ima trojno zavoro. Nove tramvajske vozove bodo izdelovali v serijah.

— **Zagrebčani obdelujejo zemljo.** Prebivalci Zagreba so obdelali doslej 85.000 oralov zemlje. Obdelanih je tudi mnogo stavbišč. Na obdelanih zemljiščih raste večinoma sočivje in krompir. Nekaj je tudi posejane pšenice in koruze. Mnogi uradniki in uslužbenci imajo pri obdelovanju zemlje svoje razvedrilo. Oblasti so poskrbele, da bodo poljski pridelki meščanov tudi zavarovani pred tatovi.

— **Varčevanje hrvatskih delavcev v Nemčiji.** Hrvatski delavci v Nemčiji so prištedili v juniju 6,000.000 nemških mark. Prihranke so poslali domov.

— **Nove delavske naselbine.** Prvi del načrta gradnje delavskih naselbin na Hrvatskem je že uresničen in sedaj pride na vrsto drugi. V vsaki občini, kjer je kaj industrije, bodo zgrajene delavske naselbine. Pri tem bodo sodelovale tudi tovarne in zastopniki delavskih organizacij.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 22. avgusta: ob 17.30: Poročno darilo. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol

Nedelja, 23. avgusta: ob 14.: Konto X. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: Vdova Rošlinka. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol

Giovacchino Forzano: »Poročno darilo«. Igra je prijetna zgodbica med mlado farmacevtko in avtomobilistom, ki po naključju zaide v njeno podeželsko apoteko. Prikupno je podan značaj dekleta, ki si skuša s samostojnim delom služiti svoj kruh. Srečanje s tujcem jo privede do usodnega koraka. Glavni vlogi imata Simičeva in g. Jan, nadalje Nablocka, Plut, Gale, Brezigar, Košič, Bratina, Rakarjeva, Pečak, J. Boltarjeva, Vertin in Raztresen. Režija: profesor šest. Ponovitev v Drami v soboto ob 17.30. Cene zelo znižane, od 10 lir navzdol.

Žena

Snoči sem vprašal svojo ženo, če hoče na izprehod.

— Eh, da, — je odgovorila, — tebi se zdi, da me veseli hoditi zvečer še na izprehod, ko sem ves dan garala tako, da sem vsa izmučena. Tebi se hoče na izprehod in jaz naj bi imela enako željo. Ti misliš samo na svoj užitek, tega ne moreš tajiti. Moje mnenje pa ni važno. Zahoče se ti na izprehod in jaz moram seveda s teboj brez ugovora, izprehod me mora veseliti, pa na bom še tako trudna...

— Oh, saj bi ne bilo treba tako na dolgo in široko tega obravnavati! — sem vzkliknil. — Niti najmanj me ne mika izprehod, da boš vedela. Vprašal sem te iz gole vljudnosti. Nasprotno, zelo sem zadovoljen, če ostaneva doma. Zvečer je že precej hladno in po pravici ti povem...

— Tako torej, noče se ti na izprehod, — me je prekinila žena.

— Ne, — sem pritrdil, — niti najmanj. Takoj oblečem domačo haljo, se zavalim na divan, si prižgem cigareto in začnem čitati novine.

— Seveda, — je dejala moja žena. Dvakrat je šla okrog mize, potem je pa nadaljevala: — Seveda, njemu se noče na izprehod. Zdaj bo oblekel domačo haljo, se zavalil na divan, si prižgal cigareto in čital novine. Kaj ne?

— Da, tako je, — sem odgovoril.

— Kaj te ni sram? — se je razjezila moja žena.

— Sram? — sem se začudil. — Oprosti, ne razumem, česa naj bi se sramoval.

— Ah, torej se ne sramuješ! — je vzkliknila, stopila predme in me premerila s srditim pogledom. — Seveda. Ti si bil ves božji dan z doma, bil si v kavarni s prijatelji, govoril si o ženskah, potem si se pa vrnil. Doma si se najedel in s tem je bilo tvoje delo opravljeno. Prav nič te pa ne moti, da sem morala jaz ves dan ostati doma in garati. Tebi se zdi, da bi rada čepela doma še zvečer, čeprav sem se že ves dan mučila z gospodinjstvom kot prava mučenica. Tebe ne veseli izprehod in zato tudi mene ne sme veseliti. Samo na svoj užitek misliš. Moje mnenje ni važno. Nič ne de, če sem se jaz naveličala biti vedno doma. Ti nočeš na izprehod in samo ob sebi razumljivo je, da moram brez ugovora ostati doma tudi jaz...

— Če se ne motim, si mi to že povedala in sicer besedo za besedo malo prej, ko sem te povabil na izprehod.

— Ni res, dejal si, da ostanemo doma.

— Pozneje da. Najprej sem te pa povabil na izprehod.

— Vidim, da je gospod zelo pozabljiv.

— Meni se pa zdi, da bi se rada prepirala, — sem odgovoril. — Toda pustiva to. Rad bi vedel, kaj naj počneva? Menda bi zdaj ti rada šla na izprehod.

— Jaz da bi šla rada na izprehod? Kdo je pa rekel to?

— Ti sama malo prej.

— Ni res, nič podobnega nisem govorila.

— Dobro, dobro, povej mi pa končno, ali hočeš na izprehod ali ne, — sem dejal nestrpno.

— Ah, zato naj bi šla, ker mika tebe.

— Da, — sem pritrdil.

— Ah, da, — je zagodrnjala, — tebi se zdi, da bi lahko potem, ko sem ves dan garala doma...

— Kot mučenica, — sem dopolnil njeno jadikovanje.

... da bi mogla še misliti na izprehod.

— Torej nočeš?

— Mar sem trdila kaj podobnega?

Postajal sem že nestrpen in njena trma mi je šla na živce.

— Čuj, draga, — sem dejal, — začniva znova. Najprej sem te vprašal, če hočeš z menoj na izprehod, ti si mi pa odgovorila, da si trudna in da nočeš. Potem sem dejal, da ostaneva doma, a ti si odgovorila, da bi rada šla na izprehod. Tedaj mi ni preostalo nič drugega nego vprašati te ponovno, ali hočeš na izprehod. Odgovorila si, da nočeš.

— Kaj pa ti, ali hočeš ali ne?

— Seveda hočem.

— Zakaj si pa potemtakem dejal, da bi raje ostal doma?

— Bilo bi mi prav tudi če bi ostal doma, — sem dejal, — meni je vseeno.

— Seveda, ker bi moral na izprehod s svojo ženo, ti je vseeno. Tudi ostati doma z ženo ti je vseeno. Vse ti postaja vseeno, kadar gre zame.

— Bodi potrpežljiva, dušica, — sem jo skušal potolažiti. — Ni mi vseeno, oditi s teboj na izprehod ali ne. Rad bi storil tako, da bi bilo tebi prav. Ali hočeš torej na izprehod ali ne?

— Ne, — je odgovorila odločno.

— Torej pa ne, — sem dejal.

— Torej pa da, — je rekla moja žena.

— Odloči se vendar že, kaj storiva.

Zagnana v škripec me je žena srdito pogledala.

— Evo zdaj sam vidiš, kakšen si! — je vzkliknila. — Zvečer izgubiva dobro uro časa s prerekanjem ali greva na izprehod ali ne, ker ti nikoli nočeš tega, kar hočem jaz.

V davčni in magistratni blagajni

Konec prejšnjega tedna so meščani posestniki plačevali tretji obrok zgradarine, vodarine in drugih davkov — Postopek je povsod enak

Ljubljana, 21. avgusta.

V soboto je potekel rok za plačilo tretjega obroka letošnjega predpisa zgradarine, vodarine in drugih davkov, ki so jih meščani obvezni plačati od svoje nepremičninske posesti. Sedaj se dolžne vsote že obrestujejo in kdor kmalu ne bo zadostil svojim davčnim dolžnostim, mu grozijo še druge neprijetnosti. Reporterska radovednost me je zanesla slučajno na prag starinske stavbe na Vodnikovem trgu, kjer domuje davčni urad za polovico Ljubljane. Za drugo polovico je že nekaj let v prostorih sodišča.

Reporter je v očeh davkarije tako brezpomembna oseba, da ima z njim le redko opravka. Kar se je tiče, opravi kar brez nagovega sodelovanja. Tako ni čudno, da sem nezaupno obstal, ko sem se odločil, da obiščem njene prostore, pa mi v prostorni obokani veži ni bilo jasno, kam bi prav za prav krenil. Mikalo me je predvsem na dvorišče, kjer so skladali velike zaboje raznih živil. Končno pa sem le v levem zgornjem kotu zagledal ponižen napis in iztaknil strme stopnice. Mahnil sem jo na slepo srečo za nekim gospodom, ki se mi je zazdelo o njem, da je v teh prostorih domač. Stopal je po stopnicah in hodniku s tako gotovostjo, da mi je zbujal spoštovanje. In sledil sem mu.

Mimogrede sem se ozrl v prvem nadstropju na napisno tablo, kjer so našteti vsi oddelki davčne uprave. Saj me niso zanimali. Hotel sem priti samo k blagajni, tja, kjer meščani plačujejo davke. Šlo je lažje, kakor sem pričakoval. Moj vodnik me je zapeljal naravnost v mračno sobico, kjer je čakalo mnogo ljudi. Ko sem se malce razgledal, sem ugotovil, da vlada tudi tu strogi red. Davkoplačevalci, čeprav stoječi v gruči okoli visokih okenc, so oddajali svoje knjižice, poštne položnice ali pa povedali svoje želje po vrsti, kakor so prihajali. Največ je šlo brez besed. Teh med moškimi, ki so se že odločili, da nekaj izvedejo, ni treba. Toda zastopan je bil tudi ženski spol. Bržkone pod vtisom splošnega molka svojega orožja ni uveljavljal.

Ta nemi promet je tu pa tam prekinjal le suhoparni glas blagajnika, ki je klical k sebi posamezne davkoplačevalce. Tudi z njim so bili pomenki kratki in jedrnati. Največkrat celo je blagajnik govoril sam in se pri tem omejeval na najnujnejše:

— Božidar Rožič — 450 lir, Vinko Jamnik — 75 lir, Tereza Molk — 1250 lir, tako je tekel posel brez zapletljajev naglo naprej. Poklicani so pristopali, izročali denar, ki so ga že prešteli, in prevzemali podpisane davčne knjižice. Le tu in tam se je za hip zataknilo. Komur je bilo čakanje stoje prenaporno, je sedel in predno se je potem pojavil na klic pred blagajno, je nastal presledek, ki je nekoliko zmotil enolični red.

Prihajanje, čakanje, plačevanje in odhajanje se je razvijalo naglo. Meščani so prihajali pa so radi, čim so opravili. Večina je preprostih delavnih ljudi, ki nosijo svoj denar vedno pri sebi in ga ne zaupajo nikomur. Ko so se uvrstili v vrsto pred blagajniškim okencem, so potegnili iz najskrivnejših žepov zamazane, strgane in polne listnice. V njih pa so hranili večinoma raznovrstna potrdila in le po daljšem iskanju se jim je posrečilo najti denar, ki so ga pripravili in našteli že doma. Četrt ure sem opazoval to vrvenje, videl pa sem med tem le enega, ki je prinesel denar v aktovki. Izjemo tvorijo ženske, ki imajo denar pripravljen kar v roki ali v ročni torbici. Zgodilo pa se je že, kakor mi je pravil znanec, ki zahaja večkrat semkaj, da se je kmetica skrila v najtemnejši kotiček, tamkaj privzdignila krilo in privlekla iz žepa v spodnji obleki denarnico.

Živahnejše življenje vlada pri blagajni mestnega magistrata v nekdanji kresiji. Dohod je tudi semkaj kompliciran. Če ti je pot znana, lahko vstopiš skozi vsa vhodna vrata. Mene je vodil moj neznanec, ki je tudi tod očitoval najzanesljivejše poznavanje prostorov. Sam bi se nedvomno že premislil vstopiti skozi vrata, kjer so viseli napisi z zvočnimi priimki in naslovi. Morda bi se bil tudi izgubil. Vrat je povsod toliko, da usmeritev ni vedno lahka. Toda imel sem srečo, da sem zaupal svojemu vodniku.

Prostori, kjer plačujejo ljubljanski posestniki vodarino, gostaščino in druge podobne davke in kjer je blagajna mestnega magistrata, so svetli in prostorni. So popolno nasprotje prostorov davčne uprave. Tu ni treba privajati oči na temo. Zdi se celo, da je še bolj svetlo, kakor na cesti. Na stekleni pregraji so pritrjeni napisi, da se takoj lahko orientiraš kod in kam. Povsod te prestreže pri okencu ljubeznivo vprašanje uradnika ali uradnice kaj želiš. Ker jaz nisem nič želel, kar bi se njih tikalo, sem se moral pač odmakniti. Pogumno sem jo mahnil prav v kot, kjer sem videl največ ljudi.

Delo tu ni teklo tako enolično in gladko, kakor na davkariji. Ljudje so poizvedovali vsemogoče in predno so se sporazumeli z uradnikom, koliko jim je treba plačati, so mu razkrili vse svoje dvome in težave.

Neka stara ženica je bila posebno nezaupna. Uradnik ji ni mogel dovolj pojasniti, zakaj mora sedaj plačati toliko in toliko. »Dobili ste predpis novega davka na nezazidane parcele. Plačati morate za lani in letos. Zapadli so že trije obroki, torej morate plačati tri obroke in ne samo enega. Poleg tega pa morate plačati tudi četrtletni obrok vodarine, kakor ste ga plačevali prej.«

»Gospod, zakaj moram sedaj kar naenkrat vse plačati. In davek na nezazidane parcele. Saj nimam take parcele. Imam le majhno hišico in nekaj vrta. Vrt pa vendarle ni nezazidana parcela. Končno zakaj bi ne smela plačati le en obrok, ko sem komaj sedaj dobila ukaz, da moram plačati.«

»Vprašanje, ali ste zavezani plačati davek na nezazidane parcele, bi morali vi drugje in ob drugem času razčistiti. Saj ste imeli osem dni časa, potem ko ste dobili predpis. Pa bi se bili pritožili. Glede plačila pa je že tako, da morate, čeprav ste šele sedaj dobili predpis, plačati do 15. vse obroke, ki so že zapadli.«

Ni se zadovoljila, toda odlašati ni bilo več mogoče. Ljudje zanjo so postajali nejevoljni. »Pa naj bo, kar izračunajte in napišite. Bom plačala, če prav težko plačam toliko naenkrat.«

Pojasnila so želeli tudi drugi in je v ropotu pisalnih strojev, odpiranju vrat in hoji uradnikov in strank — sem in tja tekel hiter in glasen pomenek. Mnogo pač ni bilo mogoče odlašati. Kdor je opravil, se je pomaknil na drugi konec, kjer je blagajnik klical k plačilu. Čakal sem, da bom videl, koliko bo ženica plačala. Bilo je 76 lir in nekaj stotink. Sedaj se je že popolnoma umirila in pozabila na svoje prejšnje godrnjanje. Odhajala je pomirjena, kakor da se je odkrižala težkega bremena.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41

Globoka ljubezenska drama z najboljšimi madžarskimi igralci

SKUŠNJAVA

Otello Toso — Zita Szeleczky

KINO UNION — TELEFON 22-21

Ustroj in delovanje podmornic boste videli v filmu

POD MORSKO GLADINO

KINO SLOGA — TELEFON 27-30

Dramatična viteška zgodba o legendarnem junaku

»FANFULLA DA LODI«

Borba za ljubljeno dekle, dvoboji, spletke. V glavni vlogi lepa Germana Paolieri in Osvaldo Valenti.

DNEVNE VESTI

Junaška smrt italijanskega novinarja na ruskem bojišču

Na polju slave je padel na odseku vzhodne fronte, ki je zaseden po madžarskih četah, znani italijanski novinar Franco Vellani Dionisi, ki je sodeloval v madžarskem propagandnem oddelku. Ob priliki nekega sovjetskega napada je poročnik Vellani Dionisi po junaški smrti madžarskega poveljnika prevzel vodstvo oddelka, ki ga je vodil k protinapadu. Ob tej priliki je našel Vellani Dionisi junaško smrt. V budimpeštanskih krogih je zbudila njegova smrt globok vtis, saj je bil pokojnik v Budimpešti zelo čislan zaradi svoje inteligence in pa zaradi svojih odlik, ki jih je pokazal kot dopisnik dnevnikov »Popolo d'Italija« ter »Resto del Carlino«. Vellani Dionisi se je udeležil tudi bojev na grškem in jugoslovanskem bojišču.

*

— **General A. Villa umrl.** Kakor poročajo iz Torina je umrl v svojem rojstnem kraju Villanovi d' Asti divizijski general Avgust Villa. Kot topničarski častnik je pripadal generalnemu štabu. Udeležil se je afriške vojne in zasedbe Cirenaice. V prvi svetovni vojni 1915 do 1918 je bil šef generalnega štaba XXIII. armadnega zbora in je bil neposredno podrejen Armandu Diazu. Bil je vojaški ataše v Bernu in Washingtonu. Doživel je lepo starost 70 let.

— **Odlikovanje.** Srebrna hrabrostna svetinja je bila podeljena v spomin centuriju Ugu Casale iz Foggie, ki je pripadal 85. bat. Črnih srajc, Črni srajci Alojziju Boledžiju iz Piacenze, ki je bil v 83. bat. Črnih srajc, Orsiju Linu iz Sarmata pri Piacenzi, ki je bil pri 83. bat. črnih srajc, in Črni srajci Luku Niki di Nikeju iz Hota pri Skadru, ki je pripadal četrti legiji albanske fašistične milice.

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« štev. 66 z dne 19. avgusta 1942-XX, E. F. objavlja predpise o rabi zvonov in odobritev pravil Združenja denarnih in zavarovalnih zavodov Ljubljanske pokrajine in zadevna pravila.

— **Senator Oviglio je umrl.** V Bologni je umrl senator Aldo Oviglio. Minister Grandi, ki se je mudil v Bologni, se je takoj podal k pokojnikovim svojcem ter jim izrazil svoje globoko sožalje. Pokojni Oviglio si je pridobil velike zasluge za Bologno, pa tudi na pravnem torišču.

— **Novi italijanski uspehi v Luzernu.** Tudi tretji koncert na luzernskem festivalu je prinesel nov, prepričljiv uspeh predstavnikom italijanske glasbe. Koncert je vodil maestro Tulij Serafin, ki je to pot prvič nastopil v Švici in bil deležen toplega priznanja od strani izbranega glasbenega občinstva. Posebno so užgali »Vespri siciliani« in preludij IV. dejanja Traviate.

— **S filmske razstave v Venezii.** Sedaj sta se odzvali tudi madžarska in švedska vlada na vabilo glede sodelovanja pri mednarodni filmski razstavi v Venezii ter sta sporočili vodstvu razstave seznam madžarskih in švedskih filmov, ki se bodo ob tej priliki prevajali.

— **Vojaška stotnija pred odhodom na vzhodno bojišče pri papežu.** Papež je sprejel v tako zvani blagoslovitveni dvorani okoli 4000 oseb, med katerimi je bila tudi stotnija vojakov, ki se nahaja na vožnji na vzhodno bojišče.

— **Novi vatikanski kovanci.** Konec leta pride v promet nova serija vatikanskih kovancev v novem kovu. V ta namen bo sklenjen nov dogovor z italijansko vlado, ker je stara konvencija iz leta 1929 potekla v letošnjem letu. V novi seriji bo devet vrednot in sicer 2 iz bakra, 4 iz niklja, 2 iz srebra in 1 iz zlata.

— **Trupla 10 padlih junaških borcev,** ki so se borili proti upornikom na Hrvatskem, so prispela na železniško postajo v Ferrari' kjer so se poklonili njihovemu spominu predstavniki oblastev, stranke in društev. Med junaško padlimi so bili tudi trije iz Ferrare in sicer Umberto Pellacani iz Migliarina, Mario Brunaldi iz Migliara in Dominik Salmi iz Codigora. Vsi trije so pripadali drugemu skvadrističnemu bataljonu.

— **Lep uspeh italijanskih hribolazcev.** Po petih dneh vztrajne borbe proti planinskim težkočam in proti hudemu mrazu sta znana plezalca Anton Bettela in Guerino Barbiero, oba vrla skalaša od padovanske C. A. I., dosegla zelo dolgi in nevarni kamin jugovzhodno od Antelao, ki seče v popolnoma vertikalni smeri orjaško steno Borca.

Obnovite naročnino!

Tukaj si je Bettela že lani pridobil zlato kolajno. Drzna in naporna plezalna tura je bila klasificirana s šesto stop.

— **Zmagovalec nagrade »Verona«.** Razsodišče prve nacionalne umetnostne razstave v proslavo poljedelstva je priznalo prvo nagrado »Verona« v znesku 30.000 lir umetniku Venanziu Crocettiju iz Rima za njegovo plastiko v bronu. Razdeljenih je bilo še sedem nagrad po 5000 lir in štiri nagrade po 2500 lir.

— **Pričetek lova na zajce 6. septembra.** Minister poljedelstva in gozdov je pooblastil prefekte z brzojavno okrožnico, da smejo dovoliti pričetek lova na zajce za 6. september t. l.

— **Doživela je 101 leto in umrla.** V kraju Galice Ligure je umrla gospa Anastazija Gianola vdova Andreoni, ki je nedavno doživela 101 leto. Rodom je bila iz manjšega kraja ob Lagu Maggiore. Dolgo vrsto let je živela v kraju Galice Ligure, kjer je umrla. Imela je tri sinove, najstarejši je 75 letni starček.

— **Tarantski nadškof apostolski administrator nadškofije v Brindisiju.** Ker se je nadškof v Brindisiju in škof v Ostuniju mons. Tomaž Valeri zaradi starosti in bolezni odpovedal ordinarijatu, je imenoval papež za apostolskega administratorja na tem mestu tarantskega nadškofa eksc. mons. Bernardija, ki bo opravljal to funkcijo začasno do imenovanja novega ordinarija v Brindisiju in Ostuniju.

— **Zakladni boni.** Dne 3. septembra bodo izžrebane nagrade zakladnih bonov 1 milijon lir, 500.000 lir, 100.000 lir, 50.000 lir in 10.000 lir. Gre za zakladne bone, ki bodo zapadli dne 15. aprila 1951.

— **Zelo enostavno pojmovanje službene dolžnosti** je imel Germano Molinari, ki je bil uslužbenec agencije za oddajo brzojavk in ekspresnih pošiljk. Da pridobi na času in trudu, je menil, da zadošča, ako kar sam ponaredi podpise na prejemnici. Toda vsa zadeva je prišla kmalu na dan in sedaj se bo moral Molinari zagovarjati pred pristojnim sodiščem v Rimu zaradi odtegnitve pošiljk in zaradi ponarejanja podpisov.

— **Otvoritev poletnega taborišča v Španiji za avantgardiste.** Fašijski inšpektorat v Španiji je organiziral posebno poletno taborišče, namenjeno italijanskim avantgardistom in dečkom balilla. Te dni je bila svečana otvoritev tega taborišča, ki je urejeno v kraju Benicasim v pokrajini Castelon della Plana. Sedaj letuje v tem taborišču sto italijanskih dečkov in mladeničev. Taborišče je posetil med drugim minister Luna, podtajnik falangistične stranke. Pri obisku ga je spremljal taborišči poveljnik grof San Marzano, inšpektor španskih fašijev.

— **Ugleden nemški znanstvenik proučuje živalstvo italijanskih jezer.** Pod pokroviteljstvom hidrobiološkega zavoda »Marco de Marchi« v Verbaniji-Pallanzi so se pričeli te dni važni znanstveni razgovori, ki jih vodi ugledni nemški raziskovalec italijanskih jezer, zlasti Laga Maggiore, Oto Steinböck, profesor prirodoslovja in dekan na filozofski fakulteti inomoškega vseučilišča. Odličen znanstvenik se bo mudil v Italiji več tednov, ki jih bo uporabil za temeljito proučevanje živalstva italijanskih jezer s posebnim ozirom na živalsko življenje pa jezerskem dnu.

— **Zastopniki slovaške mladine v Littoriji.** V Littorio je prispelo 50 slovaških mladeničev v spremstvu častnikov inštruktorjev slovaške mladine. Sprejel jih je littorijski zvezni tajnik, ki je sporočil slovaškemu zastopstvu pozdrav littorijske fašistične mladine. Zatem so si slovaški mladeniči ogledali naprave ter ureditve G. I. L.-ove pomorske šole v Sabaudiji.

— **Vinski dež.** Iz Ferrare poročajo: Poljedelec Josip Govoni iz naselbine Dodici Morelli je hotel preprečiti, da bi se velike pletenke, napolnjene z vinom, navzele vlage, ki jo vsrkava slama, s katero so ovite. Zato jih je zanesel v prvo nadstropje, kjer jih je spravil v primernem prostoru. Ni pa pomislil, da je znašala teža vsake velike pletenke okoli pol metrskega stota. Ker je bilo več ko deset pletenk, so star in že sprhneli trami, na katerih je slonel pod, popustili. Pod je s pletenkami vred zgrmel v pritličje, kjer so se pletenke razbile in kjer je dežujoče vino povzročilo pravcato poplavo vina. Govoni ima precejšnjo škodo.

— **Milanski kardinal blagoslovil svetinjice za bojevnike na vzhodnem bojišču.** V milanski nadškofijski kapeli je blagoslovil nadškof kardinal dr. Schuster Marijin kip iz candoglijskega marmorja, namenjen poveljstvu italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji, in svetinjice, ki jih pošlja kot dar italijanskim bojevnikom na omenjenem bojišču skupno z nabranimi zabojčki. Tej svečani blagoslovitvi so prisostvovali milanski prefekt, Zvezni tajnik, župan, general armadnega zbora eksc. Canale, polkovnik Črnih srajc Mosca ter zvezna nadzornika Camagna in Piva. Svetinjice imajo na eni strani Marijino podobo, na drugi strani pa sliko milanske stolnice. Temu darilu kardinala dr. Schusterja bo priložena posebna kardinalova poslanica vojakom na vzhodnem bojišču.

— **Na VIII. festivalu mednarodne sodobne glasbe v Venezii,** ki bo od 6. do 12. septembra, bodo sodelovali pianisti Gino Gorini, Dinu Lupatti in Sandor Veress, goslač Sandor Vegh, violist Herman Horchfender, čelist Maksim Amfitheatroff, sopranistke Suzana Danco, Marija Fiorenza in Toshiko Hasegawa, ki bo pela izbrane japonske pesmi. Nastopil bo tudi baritonist Horst Guenther, nadalje trio Santoliquido-Pelliccia in Amfitheatroff, kvartet Strub, kvintet chigijske glasbene akademije, curiški komorni zbor pod vodstvom Roberta Bluma ter končno orkester in zbor gledališča Fenice.

— **Novorojenček z 10 kg in dvema zoboma.** Iz S. Angela in Vado poročajo: Dominika Diotalleva je rodila novorojenčka, ki je izreden pojav. Na svet je namreč prišel oborožen z dvema močnima zoboma in s težo 10 kg, kar je nenavadna redkost. Dete je zdravo, prav tako tudi mati. Novorojenček je prejel od svojih rojakov mnogo lepih daril, s katerimi so hoteli počastiti izrednega novorojenčka iz svoje sredine. Kraj Sin Angelo in Vado uživa sloves ene najplodnejših italijanskih občin.

— **Priznanje za junaštvo.** Zlata hrabrostna svetinja je bila podeljena v spomin kapitanu Pasqualu Santilliju, ki se je izkazal na bojišču z odličnim junaštvom, srebrna hrabrostna svetinja pa je bila podeljena pogrešanemu korvetnemu kapitanu Henriku Bertarelliju, ki je rodom iz Torina in ki je bil poveljnik podmornice.

— **Španski in bolgarski mladeniči v Rimu.** Kot gostje G. I. L.-a se mudi v Rimu več stotin španskih in bolgarskih dečkov in mladeničev. Španskih mladeničev je okoli 300, bolgarskih pa 250. Španski gostje pripadajo trem skupinam mladinske falange, bolgarski pa so organizirani v Braniku. Ogledujejo si rimske mestne znamenitosti.

— **Iz trgovinskega registra.** V trgovinski register je bila vpisana 31. julija 1942-XX »Banco di Roma — Filiale di Lubiana«, sedež centrale Roma. Namen družbe je izvrševanje kredita v smislu čl. 4 pravil. Banka je bila ustanovljena 9. marca 1880 z listino notarja Vicija v Romi. Banka je »banka državne koristi« v smislu Kralj. dekreta od 12. marca 1936-XIV. Trajanje: do 31. decembra 1980-LIV. Družbena glavnica: 300 milijonov lir v 3,000.000 delnic na ime po L. 100,—. — Pravico podpisovanja za ljubljansko podružnico imajo sledeče osebe: Cav. Gr. Cr. Giuseppe Pietro Verol — pooblaščeni upravitelj, Comm. Vittorio Beretta — osrednji ravnatelj, Cr. Uff. Arrigo Del Bino — osrednji ravnatelj, ing. dr. Lino de Stefani — osrednji ravnatelj, comm. Ugo Focsolo, osrednji ravnatelj' Gr. uff. Raffaele Mancinelli — osrednji ravnatelj, comm. Filippo Nusiner — osrednji ravnatelj, Giuseppe Predasso — ravnatelj ljubljanske podružnice, Luigi Dal Savio — prokurist ljubljanske podružnice in Bruno Pellarini — prokurist ljubljanske podružnice.

— **Za mrtvo proglašena.** Okrožno sodišče v Ljubljani je uvedlo postopanje, da se proglasi za mrtvo Terezija Hren roj. Germ v Dobrovi pri Konjicah, ločena, kuharica, stanujoča neznano kje, pristojna v Ljubljano. Svojčas je bila v Grazu in že od 15. decembra 1912 ni od nje nobenega glasu.

— **Nesreče.** Ferjan Filip, 16letni dijak iz Ljubljane, se je pri padcu zvil levo nogo v členku. Podgornik Alojzij, 26letni mizar drž. žel. iz Ljubljane, je padel po stopnicah in si poškodoval koleno leve noge. Janežič Franja, 32letna žena mizarja iz Dolnic pri Ljubljani, se je z vrelo vodo poparila po vsem životu. Mahkovec Marija, 43letna služkinja v mladinskem zavetišču v Ljubljani, je padla z lestve in si zlomila desno nogo.

IZ LJUBLJANE

Tečaji italijanskega jezika in konverzacije

Zavod za Italijansko Kulturo v Ljubljani sporoča:

Zaradi obilice udeležencev poletnih tečajev italijanskega jezika in konverzacije je bilo doslej ustanovljeno šest tečajev za začetnike (I), štirje tečaji za srednje (II), eden za one, ki so že bolj napredovali (III) ter eden za konverzacijo z naslednjim učnim redom:

I. Prvi osnovni tečaj je doslej razdeljen na naslednjih šest oddelkov:

Ponedeljek, sreda, petek od 9 do 10. dopoldne (dvorana A), od 14.30 do 15.30 (dvorana A), od 16. do 17. (dvorana A), od 17. do 18. (dvorana B), od 18. do 19. (dvorana B), od 18. do 20. (dvorana A).

II. Srednji tečaj je doslej razdeljen na štiri naslednje oddelke:

Ponedeljek, sreda, petek od 16 do 17. (dvorana B), od 17. do 18. (dvorana A), od 19. do 20. (dvorana B) ter ob torkih in četrtkih od 17. do 18. (dvorana A).

III. Za naprednejše: Ponedeljek, sreda, petek od 18. do 19. (dvorana A).

Tečaj samo za konverzacijo je ob torkih in četrtkih od 18. do 19. v čitalnični dvorani. Po vsej verjetnosti bosta tretji tečaj in tečaj za konverzacijo razdeljena na dva oddelka.

Za vsa nadaljnja pojasnila naj se interesenti obračajo na Zavod za Italijansko Kulturo, Napoleonov trg 6/I.

*

lj— **Zavarujte se pred boleznimi,** ki na vsakem koraku strežejo po zdravju in življenju, ko se nevarnosti najmanj zavedate. Najraznovrstnejše nalezljive bolezni vam groze ob vsaki uri povsod, pri nakupovanju po trgovinah in na trgu, doma pa posebno pri pripravljanju jedil ter pri jedi sploh. Že smo opisali, kako nevarne prenašalke nalezljivih bolezni so muhe, predvsem smo pa opozarjali, da je najzanesljivejše varstvo pred nalezljivimi boleznimi snaga in spet — snaga. Mestni fizikat je že na tisoče ljubljanskih prebivalcev cepil zoper nevarni tifus, ki se posebno rad pojavi v vročini, ko dozoreva sadje. Cepljenje zoper tifus z zaščitnimi tabletami je pa zanesljivo varstvo pred to težko nalezljivo boleznijo, poleg tega pa brez kakršnih koli neprijetnih ali slabih posledic. Kdor še ni cepljen zoper tifus, ima do zadnjega dne tega meseca še vedno priliko, da pride na mestni fizikat v II. nadstropje Mestnega doma vsak delavnik od 8. do 10., kjer dobi popolnoma brezplačno za cepljenje zoper tifus potrebne zaščitne tablete. Kdor tablete vzame s seboj domov, naj se natanko ravna po navodilu, kako je treba tablete jemati, da bo cepljeni zanesljivo varen pred tifusom.

Dobra knjiga se bo imenovala

nova knjižna zbirka

ki bo začela izhajati v začetku oktobra. Izšla bo

vsak mesec ena knjiga;

na 200—300 straneh bo prinesla zanimiv in napet roman. — Cena bo nizka.

DK romani

bodo priljubljeno čtivo v vseh družinah.

Prvi dan zaužijemo samo eno tableto, druge dneve pa po dve. Zanesljivo pa učinkujejo tablete samo tedaj, če jih jemljemo popolnoma tešči in tudi še uro po tem, ko smo tableto ali dve tableti zaužili, ne zaužijemo ničesar. Kakor rečeno, pravilno uživanje zaščitnih tablet res zanesljivo obvaruje zdravje pred tifusom, čeprav cepljeni med cepljenjem in tudi po cepljenju ne občutijo prav nobenih neprijetnih ali slabih posledic.

lj— **Vse delojemalce kovinske stroke** (mehanike, strojne ključavničarje, kovače, kotlarje, strugarje, elektro-monterje itd.) vabimo na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 23. avgusta t. l. ob 9.30 dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva 22, pritličje. Na sestanku bo referent oddelka poročal o mezdnem gibanju in kolektivnih pogodbah. Vabimo vse pomočnike, da se v lastnem interesu udeleže tega sestanka. Oddelek industrijskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze.

Iz pokrajine Trieste

— *Pomembno zgodovinsko delo* je izšlo na triestinskem književnem trgu. Znani zgodovinar Josip Stefani je napisal obširno, 550 strani obsegajočo zgodovinsko znanstveno knjigo pod naslovom »Trieste in Avstrija po restavraciji«. Pri marljivem zbiranju zgodovinskega gradiva iz te dobe se je Stefani poslužil obilnih fasciklov avstrijske policije, ki so sedaj shranjeni v triestinskem državnem arhivu. Črpal pa je tudi dragocene dokumente iz venecijskih, milanskih in napoljskih arhivov. S tem delom je zgodovinska vloga Triesta v označeni dobi povsem pojasnjena.

— *Smrt sceničnega direktorja Verdijevega gledališča.* V Pesaru je umrl Peter Samoggia, popularna osebnost v triestinskem gledališkem in umetniškem krogu. Bil je scenični direktor Verdijevega gledališča v Triestu, kamor je prišel prvič pred dvajsetimi leti s svojo igralsko skupino. Njegovo globoko umevanje opernih umetnin mu je omogočalo, da je postal vnet sodelavec režiserjev, dirigentov in zborovodij. Sodeloval je tudi pri glasbenih predstavah v Politeama Rosetti. Doživel je 50 let, smrt ga je doletela v najlepši moški dobi, ko je bil zaposlen v Pesaru pri organizaciji Rossinijeve spominske operne sezone. Po rodu je bil pokojni Samoggia sicer iz Bologne, vendar pa se je čutil Triestina. Še 24 ur pred smrtjo je pisal maestru Antonicelliju v Trieste: »Komaj čakam ure, da se spet povrnem v ljubljeni Trieste«.

— *Madžarsko mladinsko zastopstvo na obisku v mladinskih kolonijah.* Na vožnji skozi Trieste se je ustavilo tukaj zastopstvo madžarske mladine pod vodstvom polkovnika Soosa. Zastopstvo si je na željo ogledalo GILovi letni mladinski koloniji »Costanzo Ciano« ter »Principi di Piemonte« v Sesan.

— *Umetniška razstava.* V dvorani Jerco je bila otvorjena razstava prof. Torellija, ki je razstavil številne umetnine, ki vzbujajo priznanje triestinskih ljubiteljev lepih umetnosti.

— *Stari Triestini umirajo.* Te dni so umrli v Triestu 86letni Leon Brunner, 84letna Ivana Hadynski, 67letna Virginija Baschiera in 81letni Peter Buchbacher.

— *Kača ga je pičila.* Ko je šel 41letni posestnik Ivan Martini iz Senosecchie po seno, se je priplazila v bližino kača in ga pičila v levico. Martini se je takoj zatekel v bolnišnico Kraljice Helene v Triestu.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 77. AVGUSTA 1942-XX.

7.30: Napevi in romance. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 12.20: Operna glasba. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Koncert Klasičnega tria. 13.00: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.30: Lepe pesmi do včeraj in danes. — Orkester pesmi vodi dirigent Angelini. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Operetna glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 15.00: Pokrajinski vestnik. 17.10: Nove plošče Cetra. 17.55: Köchel Zlata: Problemi sedanjega časa — gospodinjske predavanje v slovenščini. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Lirična prireditev družbe EIAR: Verdi: Rigoletto. V odmorih: Predavanje v slovenščini (21.50 pribl.) Zanimivosti v slovenščini (21.50 pribl.). Predavanje v slovenščini (22.30 pribl.). Po končani operi: Poročila v italijanščini.

SAPOFOL La saponetta sintetica in fogli — Sintetično milo v lističih.

Saponi liquidi — Detersivi Sciampo liquidi ed in polvere — Parafina sintetica — Pagamento anticipato

Tekoča mila — Šampon tekoči in v prahu — Sintetični parafin — Plačljivo v naprej

GIORES — Corso 28 Ottobre 31. — MILANO.

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Vojna vihra se bliža Volgi

Ta mogočna reka je dolga 3700 km, široka pa v spodnjem toku 8 km — Plovna je povprečno 190 dni v letu

Boji na vzhodni fronti se vedno bolj približujejo Volgi, eni najvažnejših prometnih žil Sovjetske unije. Nemške letalske bombe že potapljajo ladje na Volgi in ta mogočna reka stopa vedno bolj v ospredje vojne vihre.

Volga izvira v Valdajskem pogorju daleč na severu in se izliva na jugu Sovjetske Rusije v Kaspiško morje. Njen izvir leži komaj 228 m nad morsko gladino, a vendar znaša celotni padec Volge 254 m. Kako je to mogoče? Kaspiško morje, v katerega se izliva, leži namreč 26 m pod morsko gladino. Volga je dolga 3700 km. V spodnjem toku je 8 km široka. V deževni dobi prestopi bregove in poplavi vse ozemlje v širini 50 km vzdolž svojega toka. A kljub temu je ponekod tako plitva, da morajo ladje, namenjene za plovbo po Volgi, graditi posebno plitvo. Volga teče po zelo obljudenih pokrajinah. Ob njenih bregovih so zrasla velika mesta. Volga namaka ozemlje, ki je petkrat tako veliko kakor Italija. Njene ogromne vodne mase, povečane še s pritokom Kama, čigar vodno področje je samo tako prostrano, kakor sedanja Velika Nemčija, se zlivajo v Kaspiško morje z brzino 10.000 kubičnih metrov na sekundo. Kaspiško morje bi bilo moralo že davno prestopiti bregove, ker ne bi moglo sprejeti takih neznanskih množic vode, če ne bi tako hitro izparevalo, da se bo nekega dne docela posušilo in spremenilo v solnato pokrajino. Dolina Volge je že sedaj vse gori do Stalingrada pravcata solna stepa, ki sega vse tja do Kujbiševa, do kamor se je nekoč razprostiralo Kaspiško morje. V svojem spodnjem toku Volga stalno spreminja smer svojega korita in se vedno bolj zajeda proti zapadu v pravcu Evrope. Vzhodna obala Volge je visoka komaj 10 m, na zapadni strani pa se dviga obala do 350 m višine.

S prekopi je Volga povezana s Severnim in Vzhodnim morjem. Leta 1926 so začeli graditi od Stalingrada prekop, ki naj bi vezal Volgo z Donom. Ta prekop, ki bi vezal Volgo s Črnim morjem, je nameraval graditi že Peter Veliki. Volga je plovna od izliva do Rževa. Po lenih valovih Volge prevaža 1.500 parnikov in 4000 drugih ladij skoraj polovico vsega tovora sovjetske rečne plovbe. Letni promet znaša okrog 30 milijonov ton; od tega je 58 odstotkov lesa, 22 odstotkov pa nafte odnosno petroleja in bencina.

Od izvirka do blizu Saratova teče Volga po gozdnatem ozemlju. Od tu do Stalingrada jo obdajajo travnate stepe, dalje do izvira pa teče po solni stepi. Ob vsem toku je obrobljena z bogatimi in rodovitnimi žitnimi polji. Od Stalingrada dalje se cepi Volga v neštevilne rokave, tako da nastaje cel labirint peščenih otokov, močvirij, pašnikov in gozdov. Vzhodno od tod se razprostira pusta kirgiška stepa. Delta Volge se zajeda skoraj vsako leto za 100 m globlje v Kaspiško morje.

Volga je povprečno 190 dni v letu plovna, to je brez ledu. Ker pa nastopi pomlad na področju Kama pozneje, kakor na področju Volge, nastopi prava nevarnost zaradi ledu šele tri tedne potem, ko je Volga sama že brez ledu. V polnem obsegu je možna plovba po Volgi 170 dni na leto.

Ob bregovih Volge, ki predstavlja največjo in najvažnejšo prometno žilo, so nastala v teku stoletij številna mesta. Najvažnejša so: Kalinin (Tver) z 220.000 prebivalci, številnimi tekstilnimi, strojnimi in vagonskimi tovarnami; Ribinsk s 140.000 prebivalci, važno pristanišče za žito, veliki mlini, elektrarna, municijska tovarna, ladjedelnica in ogromna tovarna za letalske motorje; Jaroslavsk, prastaro trgovsko mesto, imenovano »mesto tisočerih kupol« zaradi številnih cerkva; Gorki (prej Nižni Novgorod), ki ima 600.000 prebivalcev, v prejšnjih časih znan po svojih vsakoletnih velikih sejmih, danes pa največje industrijsko središče v Povolžju z ogromnimi tovarnami vojne industrije, velikimi rafinerijami in številnimi drugimi podjetji; Kazanj, 180.000 prebivalcev, mesto veletrgovine in veleindustrije; Kujbišev (prej Samara), 500.000 prebivalcev z veliko industrijo živil, številnimi mlini in zdaj sedež sovjetske vlade; Saratov je središče za predelavo številnih kmetijskih pridelkov. Stalingrad je važno industrijsko središče in eden najvažnejših prometnih vozlov. Tu se pretovarja blago z ladij na železnico za prevoz proti Rostovu in v srednjo Rusijo. V neposredni bližini je Traktorstroj, kjer so izdelovali letno po 50.000 traktorjev. Zdaj izdelujejo tam tanke; Astrahan je središče ribičev ter važno trgovsko in vojno pristanišče, ob ustju Volge.

Tatari imenujejo Volgo »Itil«, kar pomeni »radodarna«. Morda mislijo s tem bogastvo rib, ki jim ga nudi Volga. 50.000 ribičev in 60.000 delavcev nalovi in predela letno do 500 milijonov kg rib. Tu se prideluje tudi sloviti kaviar. Ena sama do 8 m dolga riba ima do tri milijone jajčec, potrebnih za kaviar.

Volgo opevajo mnoge narodne pesmi, od katerih so nekatere že svetovno znane. To je zlasti turobna pesem povolžkih čolnarjev, ki so prej včasih vlačili z žitom natovorjene čolne od Saratova po Volgi in po prekopih vse tja do Petrograda. Burlaki kakor so se nazivali taki čolnarji, so potrebovali za to pot po poldrugo leto. Dandanes opravljajo to delo seveda motorji.

Več volne z jugovzhoda

Nemčija skrbi za povzdigo ovčjereje v državah jugovzhodne Evrope

V državah jugovzhodne Evrope je igrala ovca doslej mnogo važnejšo vlogo kakor govedo. Pri zelo ekstenzivnem poljedelstvu z neznatno količino krme je ovca eden najvažnejših virov prehrane. Ovca daje mleko, ki se predeluje v sir, poleg tega pa še meso. Zelo važno je tudi pridobivanje volne, ki se uporablja za izdelovanje kmečkih oblek. Pogosto se uporabljajo tudi cele ovčje kože za izdelovanje čevljev in raznih važnih oblačilnih predmetov.

Na jugovzhodu Evrope razširjene ovčje pasme niso bile med najboljšimi. V primeri s srednjeevropskimi pasmami so dajale znatno manj mesa in volne. Tudi kakovost volne je bila mnogo slabša, ker je groba in kratkih vlaken, tako da se lahko uporablja samo za izdelovanje blaga slabših vrst. Seveda so bile ovce teh pasem odpornejše v pogledu posebnih klimatičnih razmer. V zadnjih letih so začele državne jugovzhodne Evrope ustanavljati lastno tekstilno industrijo in zato se je povečalo povpraševanje po primerni domači volni. Zato je bilo treba s primernim križanjem povečati tako količino kakor tudi kakovost volne. Na drugi strani naj bi pa ovce dajale tudi več mesa.

Državna zveza nemških rejcev ovac je že pred leti delala v Turčiji posrečene poskuse s križanjem turških domačih ovac z nemškimi merino-ovni. Iz tega križanja se je razvila plemenitejša domača pasma, ki daje več volne in mesa, obenem pa odgovarja vsem zahtevam turškega podnebja. Na temelju teh uspehov je bilo ustanovljeno v Berlinu novo industrijsko podjetje Wotirag, delniška družba za volno in živalsko dlako. To podjetje si je nadelo ob sodelovanju državne zveze nemških rejcev ovac in družbe za predelovalne volne nalogo povzdigniti ovčerejo v novi Evropi. Za križanje z domačimi pasmami v jugovzhodnih državah se je izkazala kot posebno prikladna nemška ovca merino pasme. Da se olajša preskrba jugovzhodne Evrope s plemenskimi ovcami in ovni, je bila ustanovljena ovčja farma v Kottingbrunnu pri Dunaju. Tu so redili okrog 5000 plemenskih ovnov in jih razpošiljali v države jugovzhodne Evrope.

Med državami jugovzhodne Evrope je glede ovčjereje Bolgarija na prvem mestu, saj ima okrog 12,000.000 ovac. Ovce so za prehrano kmečkega prebivalstva v Bolgariji zelo važne. Bolgarske ovce pa dajejo razmeroma malo volne in mesa, tako da bo potrebno tudi Bolgariji križanje ovac z boljšimi pasmami. Tega dela se je že lotilo omenjeno nemško podjetje predlanskim. Iz Nemčije so poslali v Bolgarijo 500 plemenskih ovac. Reja in križanje je doseglo zadovoljive uspehe. Nova plemenitejša pasma daje več volne in mesa, pa tudi mleka, kar je še posebno važno. Vsako leto bo dobila Bolgarija iz Nemčije več sto plemenskih ovnov, tako da bo njena ovčjereja čez nekaj let že na znatno višji stopnji kakor je zdaj. Boljša volna se tudi dražje proda in tako bodo imeli rejci ovac od plemenitejših pasem večje dohodke.

Tudi Rumunija si prizadeva zboljšati pasme svojih ovac. Po zadnjem štetju je imela Rumunija okrog 9,300.000 ovac. Volna rumunskih ovac ni prvovrstna, tako da bo potrebno križanje tudi v Rumuniji. Izgledi za povzdigo ovčjereje v Rumuniji so zelo dobri. Tudi Rumunija bo dobivala iz Nemčije plemenske ovne. Madžarska ima zdaj nekaj nad 3,000.000 ovac, v kratkem se bo pa povečalo njih število na 5,000.000. Tudi madžarski rejci ovac si prizadevajo s križanjem, da bi dajale ovce več volne in mesa. Vlada podpira to prizadevanje in nedavno je razdelila med rejce 20.000 plemenskih ovac. Hrvatska ima okrog 3,000.000 ovac. Ovčjereja je razvita zlasti v primorskih krajih, ob vznožju Velebita ter v Dalmaciji in Bosni. V primeri z drugimi državami jugovzhodne Evrope je ovčjereja na Slovaškem in v Grčiji slabo razvita. Toda tudi ti dve državi si prizadevata povzdigniti to panogo narodnega gospodarstva.

Rumunski monopolski dohodki

Avtonomna uprava rumunskih državnih monopolov je objavila primerjalno poročilo o svojih dohodkih v letih 1940/41 in 1941-42. Leto se prične s 1. aprilom in zaključi z 31. marcem. V letu 1941/42 so znašali monopolski dohodki od tobaka in cigaret 10.8 (v letu 1940/41 pa 5.8 milijard), od cigaretnega papirja 12 (39.9), od igralnih kart 74 (39.5), od vžigalic 381 (274 milijonov) skupaj torej 12.4 (2.2) milijard lej.

V zvezi s tem so zanimivi tudi podatki o pridelku tobaka v Rumuniji. Predlanskim je imela Rumunija s tobakom zasejanega 13.558 ha polja in pridelek je znašal 9.9 milijonov kg. Lani je bilo s tobakom zasejanega 20.693 ha polja, pridelek je pa znašal 12.5 milj. kg. Ker je bila prevzemna cena za tobak zvišana od 29.02 na 50.22 lej kg, se je povečala vrednost rumunske tobačne proizvodnje od 287.7 na 625.5 milijonov lej. Rumunski kmetovalci so imeli povprečno od vsakega hektarja s tobakom zasejanega polja predlanskim 21.066, lani pa 30.226 lej dohodkov.

Izvoz lesa iz Slovaške

Izvoz lesa iz Slovaške se razvija letos gladko. Največji odjemalec je še vedno Nemčija s Protektoratom. V septembru se prično nova pogajanja med Nemčijo in Slovaško glede izvoza lesa. Šlo bo v glavnem za cene. Zaradi pomanjkanja lesa za proizvodnjo celuloze na Slovaškem je bil začasno uvoz te vrst lesa ustavljen, jeseni bo pa baje zopet obnovljen. Slovaška izvaža v Nemčijo tudi mnogo drv. Izvoz slovaškega lesa na Madžarsko gre v mejah pogodbe, kar velja tudi za izvoz v Švico, kamor izvozi Slovaška po pogodbi letno za 55 milijonov kron lesa. Italija dobi iz Slovaške letno 150.000 kub. metrov lesa in drv.

V kratkem bo obnovljen izvoz lesa iz Slovaške na Holandsko in Belgijo. Na Holandsko bo izvozila Slovaška približno za 1,000.000 nemških mark lesa, v Belgijo pa za 500.000. Za izvoz lesa iz Slovaške prihaja v poštev še bivša Poljska, Bolgarija in Turčija. V teh treh primerih gre večinoma za kompenzacijske posle. Slovaška sama bo potrebovala letos okrog 5,000.000 kub. metrov lesa in drv. Železniški pragi gredo dobro v denar. Slovaške državne železnice so jih vzele do konca julija 400.000, v Protektorat jih je šlo 250.000, v Nemčijo 90.000, v Italijo 75.000, v Turčijo 20.000 in v Bolgarijo 25.000.

Življenje mornarjev v podmornici

Alkoholne pijače prepovedane, kaja zelo omejena

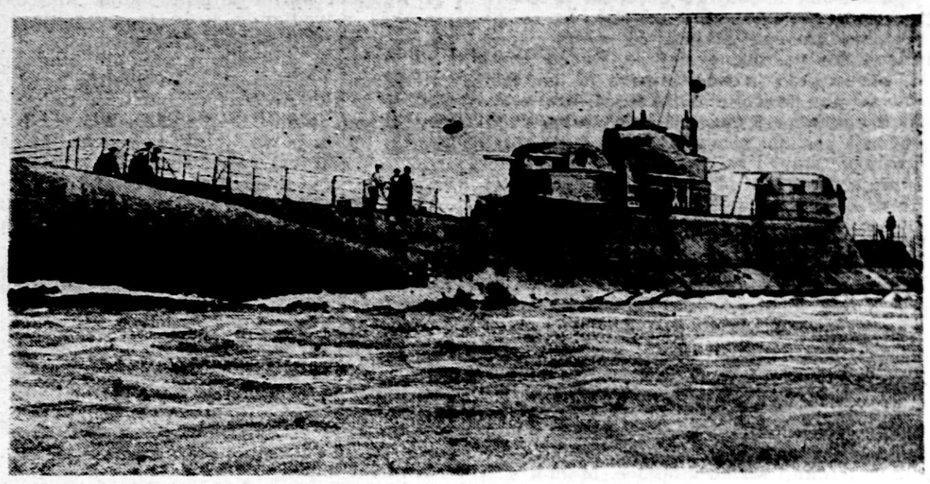

Če pride na podmornici služeči vojak ali častnik na dopust, prinese poleg globokih vtisov s seboj tudi mnogo izrazov, ki jih drugi ljudje ne razumejo. Ko dodele vojaka odnosno mornarja podmornici, stopi najprej na mostiček, najvišjo točko podmornice nad vodo. Tu je tudi stolpna odprtina, skozi katero pride v stolp in s tem v podmornico samo. Iz stolpa se pride v centralo, kjer so potapljalne in druge važne naprave podmornice. Iz centrale vodita dve poti, ena v sprednji del podmornice, druga pa v zadnji. Tu stoje Dieselovi motorji, ki gonijo podmornico, poleg njih pa še dinamo za proizvajanje električnega toka. Tu je tudi prostor, kjer se zbira posadka v času odmora. V sprednjem delu je nameščena radijska postaja z vsemi pripadajočimi aparati, dalje poveljnikova kabina, dnevni prostor za častnike, kajuta za glavnega krmarja in glavnega strojnika, prostor za podčastnike in za torpede in končno kuhinja, kjer pripravlja kuhar hrano.

Po hrano hodijo v ta namen določeni mornarji z velikimi kovinastimi skledami in jo nosijo v poedine prostore, kjer morajo pogrniti mize in pripraviti jedilni pribor tako, da drugi člani posadke s tem nimajo nobenega posla. Obeduje ali večerja se v podmornici vedno v dveh posadah. En del posadke sedi pri obedu ali večerji, drugi pa je na svojih mestih in pazi, da se sovražna vojna ladja ali letalo neopaženo ne približa podmornici. Alkoholne pijače so na podmornicah prepovedane, kar je pač razumljivo. Posadki je na razpolago limonada in druge brezalkoholne pijače. Hrana je dobra in izdatna. Med jedjo si pripovedujejo člani posadke doživljaje, ki jih nikomur ne manjka, zlasti če že dolgo služi na podmornici. Mnoga taka pripovedovanja se slišijo kot pravljice.

V podmornici je prostor seveda zelo tesno odmerjen. Debeluhi bi v nji ne mogli služiti, ker niso nobena vrata tako široka, da bi mogel trebušnik skozi nje. Posadka mora od časa do časa tudi počivati, čeprav je podmornica na odprtem morju. Čez dan počitka navadno ni, pač pa ponoči. Spanje pa nikoli ne traja nad 6 ur. Glavni prostori podmornice so zvezani med seboj z ozkim hodnikom, po katerem je težko hoditi, saj je širok komaj 60 cm. Kaditi je v podmornici med vožnjo pod vodo prepovedano, razen v opazovalnem stolpu, kjer stoji noč in dan straža. Strastni kadilci med posadko se zato naravnost potegujejo, da pridejo čim večkrat na stražo v stolp. Vsa posadka ima posebne obleke, ki jih odloži šele, ko se vrne podmornica po mnogih tednih ali mesecih v svojo bazo. Po vsaki daljši vožnji dobi en del posadke dopust, drugi del pa gre v nov tečaj, da še izpopolni svoje znanje. Dokler je podmornica zunaj na morju, se z redkimi izjemami noben član posadke ne brije. Zato vidimo na slikah tako pradate posadke, kakor da bi prihajale iz pragozda. Življenje in delo v podmornici spadata med najtežje naloge, kar jih more prinesti vojaku vojna.

Prevoz ranjencev z letali

Marsikateremu ranjenemu vojaku je transportno letalo že rešilo življenje

Sedanja vojna postavlja v marsikaterem pogledu mnogo težje naloge kakor prva svetovna vojna. Armade so mnogo bolj razkropljene, vojna vihra je zajela mnogo večji prostor, kakor med vojno 1914/18. Zato je tudi prevažanje ranjencev mnogo težavnejše. Že v prvem, zlasti pa v drugem in tretjem letu se je pokazala potreba prevažati ranjence z letali, zlasti tam, kjer gre za velike daljave. Nemčija ima posebna sanitetna letala, s katerimi prevažajo ranjence z vseh bojišč v bolnišnice. Ta način prevažanja ranjencev se je dobro obnesel že med nemškim pohodom v bivšo Poljsko, zlasti pa od junija lanskega leta, ko prevažajo ranjence iz vzhodnega bojišča.

Ni pa nujno potrebno, da je za prevoz ranjencev na razpolago posebno sanitetno letalo. Prav sportna letala prevažajo strelivo, živila in druge vojne potrebščine. Prav lahko se da navadno sportno letalo preurediti tako, da prevaža na povratku ranjene vojake. Velika transportna letala so konstruirana tako, da potrebna notranja preureditev ne zahteva mnogo časa in truda. Kot idealno sportno letalo je znano veliko letalo »Ju 52«. V njem je prostora za 12 nosilnic, torej za 12 težko ranjenih vojakov, poleg tega pa še za pet lažje ranjenih. V letalu je omarica za instrumente, zdravila in druge zdravniške potrebščine, tako da lahko zdravnik med poletom rane prevezuje. Vsa letala imajo svojo lastno kurjavo in stene se dajo oprati.

Nemška vojska uporablja za prevažanje ranjencev še letala Wehe in tako zvano Fieseler-štorkljo. V slednjem je sicer prostora samo za dva ranjenca, ima pa to prednost, da se lahko spusti tudi na kamenitem ali hribovitem terenu. Izkušnje so pokazale, da lahko prevažajo z letali vse ranjence in tudi vse bolne vojake. Marsikateremu težko ranjenemu vojaku so rešili življenje samo zato, ker so ga z letalom hitro prepeljali v bolnišnico. Prevoz z letalom je pa tudi za ranjenca samega mnogo lažji in prijetnejši kakor s sanitetnim vlakom.

Ognjenik Mauna Loa bruha

Ognjenik Mauna Loa, ležeč na največjem otoku Havajskega otočja in visok nad 4000 metrov je začel nedavno bruhati lavo in sicer tako močno kakor že od l. 1881 ne. Celi potoki lave se vale iz žrela, vmes se pa sliši silno bobnenje. Lava teč po strmem pobočju zelo hitro. V nevarnosti je zlasti glavno mesto otoka Hilo.

V ŠOLI

Učitelj: Povej nam, Janezek, kdo je premagal Perzijce?

Janezek: — Ne vem, gospod učitelj, ker se za nogomet ne zanimam.

D. Du Maurier: 72

Prva žena

Roman

»Nič ne de, nič ne de,« sem mehanično ponavljala. Da bi bila Beatrice vsaj že odnehala! Stvar sama v sebi je bila zame povsem nezanimiva. In kaj je bilo konec koncev za to?

»Giles bo zelo nejevoljen,« je Beatrice znova začela. »Rekel bo, da ni bilo prav, ko sem te peljala k babici. ‚Pravo budalost si uganila, Bea!' Kar slišim ga, kako me ošteva. Ali mi jih bo nabrenkal!«

»A zakaj bi mu pravila? Meni je mnogo ljubše, da ostane stvar med nama. Zgodba, ki jo ponavljaš, se samo razraste.«

»Giles mi bo že na obrazu čital, da je nekaj narobe. Nikoli mu nisem mogla ničesar prikriti.«

Molčala sem. In zamišljala sem si, kako pojde istorija med njunimi prijatelji naokrog. Predstavljala sem si njih družbico pri nedeljskem obedu. Široko odprte oči, napeta ušesa, »o« in »ah« brez konca in kraja...

»Moj Bog, kak grozen položaj! Le kako ste jo ustavili?« In potem: »Pa ona, kako je to prenesla? Strašno je moralo biti za vse!«

Edino, kar me je skrbelo, je bilo to, da ne bi Maksim nikoli nič zvedel. Morda se bom kdaj mogla zaupati Franku Crawleyu; a zdaj nikakor ne ali vsaj ne zlepa.

Kmalu sva dospeli na vrh griča in zavili po glavni cesti. V daljavi sem videla Kerrith z njegovimi sivimi strehami, med tem ko so se na desni kakor v školjki širili veliki manderleyski gozdi, v ozadju pa morje.

»Se ti hudo mudi domov?« me je vprašala Beatrice.

»Ne. Mislim, da ne... Zakaj?«

»Bi me imela za zelo nevljudno, če bi te pustila pri mrežnih vratih? Ako se podvizam, lahko še ujamem Gilesa pri londonskem vlaku in mu prihranim vožnjo v taksiju s postaje.«

»Seveda,« sem odgovorila. »Saj grem lahko peš.«

»Iz srca sem ti hvaležna,« je vzkliknila Beatrice.

Čutila sem, da je bil ta popoldan zanjo preveč. Želela si je samote, zato se je hotela ogniti še enega čaja v Manderleyu.

Pri mrežni vratih sem izstopila; poljubili sva se.

»Glej, da se do prihodnjega svidenja nekoliko zrediš,« je rekla Beatrice. »Suha si, da te je žalost pogledati. Lepo mi pozdravi Maksima in ne zameri mi, kar je bilo danes.« Nato je izginila v oblaku prahu, jaz pa sem krenila po drevoredu.

Vpraševala sem se, ali se je kaj izpremenil,, odkar se je Maksimova babica vozila in jezdila po njem; od tistih dni, ko se je kot mlada gospa nasmihala ženski v čuvajski hišici, kakor se ji zdaj jaz nasmihan. V onih časih se ji je čuvajeva žena globoko klanjala in s svojimi širokimi krili pometala pesek v drevoredu. Ženska, ki je bila zdaj tu, mi je kratko pokimala v podrav, nato pa poklicala svojega dedca, ki se je za hišo igral z mladimi mačkami. Maksimova babica je najbrže sklanjala glavo, da je ni zadevala ob košate veje, kadar je njen konj dirjal po vijugastem drevoredu, ki sem zdaj jaz stopala po njem. Takrat je bil gotovo širji in bolje negovan. Gozdi v tistih dneh pač še niso biti tako vsiljivi.

Da, tedaj ni bila takšna, kakor sem jo zdaj videla pred seboj, zgruznjeno med blazinami in ohomotano v ruto. Zamislila sem si jo mlado, ko je bil Manderley še njen dom. Hodila je po vrtu z majhnim dečkom — Maksimovim očetom — ki je skakal za njo na palici s konjsko glavo. Majhen deček v kratkem jopiču z okroglim naškrobljenim ovratnikom. Málice v zalivu so bile pravcate odprave, zabava, ki si je človek ni mogel vsak dan privoščiti. Gotovo je tičala kje v kakem starem albumu še fotografija: vsa rodbina sedi s togimi, umerjenimi obrazi na obali okrog pogrnjenega prta, v ozadju pa stoje služabniki z velikansko jedilno košaro. In potem sem videla babico mnogo let kasneje, ko je bila že stara. Hodila je po terasi, opiraje se na palico. Vštric nje je stopala nasmejana postava in jo podpirala za komolec. Visoka, vitka postava prekrasnega obraza, ženska, ki je imela — kakor je bila rekla Beatrice — dar, da se je znala vsakomur prikupiti. Ženska, ki je ni bilo težko imeti rad, sem mislila sama pri sebi...

Ko sem prišla nazadnje do kraja dolgega drevoreda, sem pred vhodom v hišo zagledala Maksimov avtomobil. Srce mi je poskočilo, naglo sem stekla v vežo. Na mizi je ležal njegov klobuk in njegove rokavice. Krenila sem proti knjižnici, in ko sem se približala, sem začula razgovor dveh glasov, izmed katerih je bil eden — Maksimov — glasnejši in bolj razburjen. Neodločno sem obstala pred zaprtimi vrati.

»Lahko mu pišete in ga v mojem imenu posvarite, naj se v bodoče ogiblje Manderleya. Ste razumeli? Ni važno, kako sem zvedel, to vam nič mar. Vem pa, da je bil včeraj popoldne njegov avto tu. Ako hočete govoriti z njim, se shajajta zunaj te hiše. Nočem, da bi še kdaj prestopil ograda, razumete? In zapomnite si, poslednjič vas opozarjam.«

Smuknila sem proč, proti stopnicam. Slišala sem, kako so se vrata knjižnice odprla. Vzpenjaje se čez dve stopnici hkratu sem zbežala na galerijo. Iz knjižnice je stopila gospa Danvers in zaprla vrata za seboj. Stisnila sem se k zidu, da me ne bi opazila, sama pa sem vendarle za hipec videla njen obraz. Bil je bled od jeze in strahotno spačen.

Z urnimi, tihimi koraki se je vzpela po stopnicah ter izginila skozi vrata, ki so vodila v zahodno krilo.

Počakala sem še trenutek, nato sem brez naglice krenila dol, odprla vrata v knjižnico in vstopila. Maksim je stal pred oknom in držal nekakšna pisma v rokah. Ker mi je kazal hrbet, me je za trenutek pograbilo, da bi se spet izmuznila in se skrivaj vrnila v svojo sobo. Toda on me je bil že slišal in se je mahoma obrnil.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani